

BARN PÅ BESÖK HOS SIN FRIHETSBERÖVADE FÖRÄLDER

ELLINOR NIELSEN
STINA OLANDER

Children visiting their incarcerated parent

Ellinor Nielsen
Stina Olander

Nielsen, E & Olander, S. Children visiting their incarcerated parent. *Degree project in Social work 15 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of Social Work, 2019.

The purpose of the study was to see how a children perspective looks like in the correctional institution and how it is applied when a child visit their incarcerated parent. The study was also aimed to investigate which possibilities and difficulties staff in correctional services experience in connection with visits. The purpose of the study was to get different perspectives by taking part of the staff's experiences. To answer the questions, a qualitative method was used with semi-structured interviews. The selection in the study was nine people working in the correctional institution in Sweden, with different positions of employment. The authors had personal meetings with three of the people and the remaining interviews were made by phone. As an analysis method, coding and thematization were used. The empirical data was analyzed using the Knowledge Situation and Theory. The theoretical starting points were Goffman's concept Front- and Backstage, Antonovsky's KASAM and risk and protection factors. The results of the study showed that a children perspective exist in the correctional services, both in how the staff meets the children, but also in how the environment is adapted to children. The result also shows that the most central difficulties when children are visiting their incarcerated parent is the resignation between children and parent and that children are affected by the rules and limitations that exist in the correctional service. The opportunities that are mainly highlighted in the study are that children and incarcerated parents can have contact and that there is an opportunity to end a visit when it's no longer for the best of the children. One conclusion is that children's involvement is of great importance when visiting their incarcerated parent and that staff are asking for more education about meeting children in different situations. The study also highlights the benefits of sharing experiences with each other and learning from other institutions in order to reduce the difficulties that exist in the work within the correctional institution and to make children more involved.

Keywords: children perspective, correctional services, difficulties, incarcerated parent, possibilities

FÖRORD

Författarna vill tacka sin handledare, Ingela Kolfjord, för stöd och hjälp i uppsatsprocessen. De vill även rikta ett stort tack till alla informanter som gjort uppsatsen möjlig. Slutligen vill författarna tacka sina respektive familjer för stöd och uppmuntran.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING	4
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställningar	5
1.3 Avgränsning	5
1.4 Begreppsförklaring	5
2. KUNSKAPSLÄGE	6
2.1 Barnperspektiv	6
2.1.1 Relation mellan barn och förälder	6
2.1.2 Barnperspektiv i kriminalvården	7
2.1.3 Lagar och Barnkonventionen	8
2.2 Barn på besök	9
2.2.1 Inför besöket	9
2.2.2 Innanför grindarna	9
2.2.3 Svårigheter och möjligheter med besök	10
3. TEORI	12
3.1. Front- och backstage	12
3.2 KASAM	13
3.3 Risk- och skyddsfaktorer	14
4. METOD	16
4.1 Kvalitativ metod	16
4.2 Urval och tillvägagångssätt	16
4.3 Analysmetod	18
4.4 Förförståelse	19
4.5 Arbetsfördelning	19
4.6 Forskningsetiska överväganden	19
4.7 Referenshantering	20
5. RESULTAT OCH ANALYS	21
5.1 Innan besöket	21
5.1.1 Ansökan	21
5.1.2 Information	22
5.1.3 Besökstider och långa avstånd	24
5.2 Besöket	25
5.2.1 Från grind till anstalt	25
5.2.2 Visitationer	25
5.2.3 Miljö	27
5.2.4 Att styras av regler och att avbryta besök	31
5.3 Efter besöket	33
5.4 Barnombud	35
5.5 Att bibehålla en kontakt och vikten av att berätta	36
5.6 Insidan	38
5.7 Föräldragrupper och godnattsagor	38
6. AVSLUTANDE DIKUSSION	41
REFERENSLISTA	45
BILAGOR	48

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING

Omkring 23 000 barn i Sverige har en förälder som är dömd till fängelse eller placerad i frivård (SVT, 2016-10-07). Barnet är oskyldigt, men straffas dels genom att det skiljs från sin förälder och måste vänja sig vid att inte ha föräldern lika närvarande. Det här kan innebära en stor förlust av en betydelsefull person (Kriminalvården, 2011). Att separeras från sin förälder som blivit frihetsberövad kan innebära trauma för barnet (Ekbom m.fl. 2016). Redan från barnsben är människan beroende av att kunna lita på andra människor i sin närhet. Med tanke på hur mycket tid och kraft som kan ha lagts ner i en nära relation kan det också innebära att en separation från denna är oerhört smärtsam. Barn har inte, till skillnad från vuxna, lika bra kognitiv förmåga att hantera en separation eller förlust av en anhörig (Broberg m.fl. 2010).

Hur barn reagerar på en förlust kan se olika ut. En del reagerar med starka känslor av gråt och ilska, medan andra barn vänder sina känslor inåt (Kriminalvården, 2011). För barns psykologiska och sociala utveckling är det viktigt att de får hjälp att hantera separation, samt känslorna en separation kan medföra. Föräldrarnas fängelsestraff gör ofta att barn känner sig stigmatiserade. De kan både älska och sakna sin förälder och samtidigt vara arga och förtvivlade (Ekbom m.fl. 2016). För att kunna hantera sorgen de upplever måste känslorna få släppas fram och det är därför viktigt att vuxna kan bekräfta barnets känslor, lyssna och svara på det barn undrar över (Kriminalvården, 2011).

Kriminalvårdens huvudsakliga arbetsuppgifter är att verkställa utdömda påföljder, sköta häktesverksamhet, genomföra transporter samt personutredningar i brottsmål (Kriminalvården, 2018-02-01). Verksamheten riktar sig främst åt den intagne (Berman m.fl. 2010). Det krävs däremot att kriminalvårdens personal har kunskap i att bemöta barn som besöker fängelse på ett bra och respektfullt sätt, eftersom många som är frihetsberövande även är föräldrar (Kriminalvården, 2011). Kriminalvården ska arbeta för att frihetsberövade ska få verktygen för att leva ett liv utan kriminalitet och droger (Kriminalvården, 1). Det kan handla om alltifrån, att lära sig att ta hand om vardagssysslor till att förbättra sitt föräldraskap (Kriminalvården, 2).

Att barn och frihetsberövad förälder håller kontakten under fängelsetiden är en förutsättning för att bevara en god relation dem emellan (Kriminalvården, 2011). Enligt artikel nio i Barnkonventionen framgår att ett barn som är skilt från en förälder alltid har rätt att träffa föräldern regelbundet, om det är för barnets bästa (UNICEF, 2009). De kan ha kontakt med varandra genom brev, telefonsamtal och barn kan också besöka föräldern. Barn har ofta en bild av hur fängelset ser ut, med höga murar, låsta dörrar och randiga dräkter. Barn som kommer för att besöka föräldern i fängelse kan påverkas av hur miljön är barnanpassad, men framför allt av hur de blir sedda och mottagna av personal i kriminalvården. Personalens bemötande har avgörande betydelse för hur barn kommer att uppleva besöket och för att eventuellt negativa känslor inför besöket inte ska förstärkas. Barns upplevelser kan skilja sig åt och personal behöver därför ha förmågan att kunna anpassa sitt bemötande i förhållande till varje situation och individ (Kriminalvården, 2011). Det här kan även kopplas till rapporten *Straffa inte barnet*, där det framgår att det är av stor betydelse att personal inom kriminalvården som kommer i kontakt med barn, har kompetens om barn och dess olika behov (Barnombudsmannen, 2004). Dock går det att läsa i rapporten att en

del förändringar inom kriminalvården bör ske för att barn ska få en så positiv kontakt som möjligt med sin frihetsberövade förälder (Barnombudsmannen, 2004). I den här uppsatsen undersöks hur barnperspektivet ser ut inom kriminalvården när barn besöker sin frihetsberövade förälder, samt vilka svårigheter och möjligheter personal i kriminalvården upplever i sitt arbete när barn kommer på besök. Det som gör det här problematiskt är att barn kommer på besök till en verksamhet som främst riktar sig till vuxna. Det här innebär att personal behöver kunskap i att kunna bemöta barn med deras behov. Bemötandet från kriminalvårdens personal är avgörande för hur barns upplevelse av besöket blir, vilket gör det intressant att undersöka hur ett barnperspektiv ser ut inom kriminalvården.

1.1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur barnperspektivet ser ut inom kriminalvården när barn besöker en förälder som är frihetsberövad. Vidare syftar uppsatsen till att undersöka vilka möjligheter och svårigheter personal inom kriminalvården upplever i samband med besök. Syftet är att med det få olika perspektiv genom att ta del av personalens upplevelser.

1.2 Frågeställningar

- Hur ser ett barnperspektiv ut inom kriminalvården när barn besöker sin förälder som är frihetsberövad?
- Vilka möjligheter och svårigheter upplever personal inom kriminalvården vid besök mellan barn och förälder som är frihetsberövad?

1.3 Avgränsning

Uppsatsen är avgränsad till att undersöka det som sker mellan personal inom kriminalvården och barn innan mötet mellan barn och förälder, till exempel visitation, kontroller och samtal. Avgränsningen innefattar alltså det som händer mellan personal inom kriminalvården och barn, från ansökan om besök till dess att besöket påbörjas mellan barn och förälder.

1.4 Begreppsförklaring

Barn används i uppsatsen enligt barnkonventionens definition av barn, varje människa under 18 år (UNICEF, 2009).

Frihetsberövad och intagen används synonymt i uppsatsen. Enligt Kriminalvårdens hemsida blir den som dömts till fängelse frihetsberövad under en tid (Kriminalvården, 4). Frihetsberövad förälder används som en förälder som är frihetsberövad och sitter i fängelse.

Barnperspektiv används utifrån hur kriminalvården arbetar med barn och hur de i sitt arbete tar hänsyn till barnet på olika sätt. Begreppet avser därmed hur vuxna tolkar barns perspektiv. Med det menas att vuxna deltagit och inte barn.

Personal inom kriminalvården har använts som en benämning på personal som arbetar i kriminalvården med dess olika positioner.

2. KUNSKAPSLÄGE

Det finns flera myndigheter som tillsammans har ansvar för barns situation, den frihetsberövade och den berörda familjen. Kriminalvården kan inte som ensam verksamhet tillgodose barns behov (Barnombudsmannen, 2004). Nedan beskrivs hur kriminalvården kan arbeta utifrån ett barnperspektiv, samt vilka svårigheter och möjligheter som finns när barn besöker sin frihetsberövade förälder. Läsaren bör dock ha i åtanke att det finns fler verksamheter och myndigheter som kommer i kontakt med barn som har frihetsberövad förälder. Kapitlet presenterar både forskning och rapporter från bland annat Barnombudsmannen, Bris och kriminalvården. *Kriminalvårdens handbok: för arbete med barnperspektivet* presenteras också.

2.1 Barnperspektiv

2.1.1 Relation mellan barn och förälder

Björkhagen Turesson skriver i sin avhandling att barnen i hennes studie upplevde någon form av stress på grund av att deras mamma blivit dömd för brott och blivit intagen på anstalt. Vidare beskriver författaren vikten av att hjälpa barn vid en svår separation från sin förälder för att förebygga att barn inte hamnar i brottslighet (Björkhagen Turesson, 2009). Även Brookes och Baille lyfter i artikeln ”Parents in Prison: Justice Literacy and Public Policy”, att barn som har en förälder som är frihetsberövad löper större risk att själv hamna i kriminalitet senare i livet (Brookes & Baille, 2011). Barn kan behöva stöd av en vuxen för att klara en separation från sin förälder och de känslor som uppkommer i samband med det (BRIS, 2017). Stödet från en annan vuxen än sin förälder kan dock inte kompensera förlusten av föräldern helt (Broberg m.fl. 2010).

Kriminalvårdens personal har ansvar för att barn och frihetsberövade föräldrar ska få information om sin rätt att ha kontakt med varandra (Barnombudsmannen, 2004). Personalen har möjlighet att ge en frihetsberövad förälder och dennes barn stöd i att bevara och stärka relationen dem emellan (Parkes & Donson, 2018). Den frihetsberövade ska av kriminalvården uppmuntras och stödjas i att vara ärlig mot sitt barn om frihetsberövandet (Kriminalvården, 2016). Det här lyfter även Björkhagen Turesson, men menar snarare att kriminalvården har ett ansvar för att underlätta kontakten mellan barn och frihetsberövad. Däremot menar författaren att personal kan ha svårt att se betydelsen av att den frihetsberövade ska ha kontakt med sitt barn under fängelsetiden (Björkhagen Turesson, 2009). Enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* ska kriminalvården stödja den frihetsberövade föräldern i att förstå de behov barnet har och den situation det befinner sig i. Varje anstalt ska erbjuda föräldrastödjande insatser. Hur insatserna utformas kan variera, till exempel enskilda samtal, föräldrautbildning och godnattsagor (Kriminalvården, 2016).

I studien *Mothers in prison: between the public institution and private family relations* skriver Enroos att när en förälder är frihetsberövad påverkas hela familjens vardag. Familjens relationer kan begränsas och styras, genom att kriminalvården bestämmer vilka familjemedlemmar som får kontaktas och när det får ske. Enroos lyfter även att det kan vara svårt för familjen att träffas i ett sammanhang, där familjen ständigt har ögonen på sig från personal i kriminalvården (Enroos, 2011). Det här och den främmande miljön kan innebära att barn som besöker sin frihetsberövade förälder begränsas i att inte kunna vara sig själv i sitt samspel med sin förälder (Shlafer m.fl. 2015). Hur ofta den

frihetsberövade får ha kontakt med sina familjemedlemmar beror på vilken säkerhetsgrad anstalten har, den frihetsberövades beteende samt hur lång strafftiden är för den intagne (Enroos, 2011).

Familjeförhållandena är centrala för den frihetsberövade och familjens mående. Vilka familjeförhållanden som råder, oavsett om de är positiva eller negativa, kan ha betydelse för hur den frihetsberövade beter sig både under och efter sin vistelse på anstalt (Tasca m.fl. 2016). En positiv kontakt mellan barn och förälder kan bidra till att bevara eller utveckla kvalitén på föräldraskapet (Shlafer m.fl. 2015). Hur föräldrar som är frihetsberövade har kontakt med sina barn varierar både vad gäller hur ofta de har kontakt och vilken typ av kontakt. De vanligaste sätten att ha kontakt är genom brev, telefonsamtal och besök (Shlafer m.fl. 2015).

En nackdel med telefonsamtal kan till exempel vara att den intagne själv får bekosta samtalen till viss del (Clapton & East, 2008). Att variera sättet att hålla kontakt på kan påverka hur relationen med barnet blir (Shlafer m.fl. 2015). Det är viktigt att barn och förälder håller kontakten under fängelsetiden (Kriminalvården, 2011). Trots det är det enligt Clapton och East ett stort antal föräldrar som inte träffar sina barn under fängelsetiden (Clapton & East, 2008). Enligt en studie hade frihetsberövade pappor mindre kontakt med sina barn under fängelsetiden än mammorna. Papporna upplevde också mer oro över hur anknytningen till deras barn skulle bli och en oro över sin egen förmåga att vara en tillräckligt bra förälder (Booker Loper m.fl. 2009).

2.1.2 Barnperspektiv i kriminalvården

Det finns en skillnad mellan att förstå barnperspektiv i teorin och att tillämpa det i praktiken (Casas m.fl. 2018). Det är med det sagt inte alltid lätt avgöra vad som är barns bästa. Hänsyn bör tas till barn som individ, eftersom familjens bästa inte alltid är barnets bästa (Enroos, 2015). Det ska på varje anstalt finnas barnombud, som har i uppgift att tillgodose barnperspektivet och se till att det tillämpas. Ombudets uppgift är att arbeta för att personal som möter barn i sitt arbete har ett barnperspektiv (Björkhagen Turesson, 2009). Barnombuden ska arbeta utifrån en uppdragsbeskrivning, som tas fram lokalt på varje anstalt (Kriminalvården, 2016). Barnombuden ska inte hantera alla ärenden på egen hand, utan snarare vara en vägledning för annan personal (Kriminalvården, 2016). Barnombuden finns även till för den frihetsberövade föräldern och för den anhöriga föräldern på utsidan för att svara på frågor om barn och om besök med barn på anstalt (BRIS, 1). I en studie upplevde barnombud att det inte fanns tid i schemat för att arbeta med barnperspektivet. Barnombuden beskrev att insatser som riktar sig till både barn och förälder skiljer sig mycket beroende på anstalt (Berman m.fl. 2010).

En studie visar att flera mödrar upplevde att bemötande från personal inom kriminalvården varierade mycket i kontakten med barnen. Mödrarna upplevde att bemötandet skilde sig beroende på vilken personal som mötte barnen, samt hur mycket barnperspektiv personalen hade (Berman m.fl. 2010). I Barnombudsmannens studie ställdes en öppen fråga, där personal inom kriminalvården fick ge förslag på hur barnperspektivet kan förbättras inom kriminalvården. Personalen ansåg bland annat att de behövde mer resurser för att arbeta med barnrelaterade frågor, samt att barnperspektivet borde specificeras i olika dokument och rutiner (Barnombudsmannen, 2004). Barnombudsmannens studie framför att det borde vara ett krav på att personal ska ha särskild utbildning om barn som närvarar vid barns besök på anstalt (Barnombudsmannen, 2004).

Utbildning om barn uttrycks även i Berman med fleras studie, att det borde ingå i grundutbildning för kriminalvårdare. En utbildning som borde innehålla såsom bemötande med barn och barnperspektiv (Berman m.fl. 2010).

I en studie lyfts svårigheten med att barn, sex till åtta år gamla, många gånger har en begränsad förståelse för vad begreppet rättigheter kan innebära. Däremot menar författarna att barnen kan få mer kunskap av vad rättigheter innebär genom stöd för att själva kunna uttrycka sina åsikter (Casas m.fl. 2018). Genom att barn får utrymme till att få svar på frågor av kriminalvårdens personal innan besök ökar chanserna för att besöket ska upplevas som positivt (Barnombudsmannen, 2004). När barn kommer på besök kan olika reaktioner från barn uppstå, som kan vara svåra att hantera för barn (Clapton & East, 2008). Barn kan ofta ha frågor de inte vill ställa till sin frihetsberövade förälder, vilket innebär att det är viktigt att det finns personal med kunskaper i hur barn bör bemötas för att kunna hantera frågorna och eventuella situationer som uppstår. Ett exempel på en situation där personal i kriminalvården behöver ha kunskap i barn och deras reaktioner är vid visitationer (Barnombudsmannen, 2004).

2.1.3 Lagar och Barnkonventionen

Av socialtjänstlagen 14 kapitlet, 1§, framgår att flera yrkesverksamma och myndigheter, bland annat Kriminalvården, har en skyldighet att anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet tror att barn far illa eller får vetskap om det (SFS, 2001:453). Det är upp till var och en av personalen att bedöma vad som är en oro kring ett barn. Osäkerhet kan innebära att personal behöver vägledning och stöd från socialtjänsten (Swärd, 2016). Enligt Socialtjänstlagen 1 kapitlet, 2§, ska det tas hänsyn till barnets bästa i alla beslut och åtgärder som rör barn (SFS, 2001:453), vilket även framgår av Barnkonventionen artikel 3. Däremot behöver inte de professionella anse att barnets bästa är det som barn anser vara bäst för dem (Swärd, 2016). Av Barnkonventionen artikel 9 ska barn endast separeras från sina föräldrar när det bedöms vara för barnets bästa. Barn har rätt att träffa sina föräldrar regelbundet trots separation, så länge det är det bästa för barnet. Enligt artikel 12 har barn rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör den själv. Åsikten ska tas hänsyn till utifrån barnets mognad och ålder (UNICEF, 2009).

Enligt 1 kapitlet 4§ fängelselagen framgår det att varje intagen ska mötas med respekt för sitt människovärde och ska också mötas med respekt för särskilda svårigheter som har att göra med frihetsberövandet (SFS, 2010:610). Av 7 kapitlet 1§ i fängelselagen framgår det att varje intagen får ta emot besök så länge de kan ske lämpligt. Av samma paragraf framgår att ett besök kan nekas om säkerheten äventyras enligt punkt 1 och att det inte hjälper med mer kontroll. Enligt 7 kapitlet 1§ punkt 2 fängelselagen får ett besök nekas om det kan motverka den intagnes sätt att anpassa sig till samhället. Enligt punkt 3 i samma paragraf får besök även nekas om det kan vara till skada för den intagne själv eller andra (SFS, 2010:610). Ett besök får kontrolleras enligt fängelselagen kapitel 7, 2§ genom att det blir övervakat av personal eller att besöket är i ett besöksrum som gör det omöjligt för personerna att överlämna saker mellan varandra (SFS, 2010:610). Av 7 kapitlet 3§ fängelselagen framförs att det kan finnas ett krav för besöket, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, att besökaren ska bli kroppsvisiterad eller bli visiterad genom en yttlig kroppsbesiktning (SFS, 2010:610).

2.2 Barn på besök

2.2.1 Inför besöket

Insidan är en av kriminalvårdens hemsidor, som riktar sig till barn som har föräldrar i fängelse, häkte eller frivård där det bland annat finns information om hur besök går till. På hemsidan Insidan framgår det att kriminalvården måste godkänna om den frihetsberövade föräldern får ta emot besök (Insidan, 1). Barnets vårdnadshavare på utsidan måste också godkänna besöket (Ekbom m.fl. 2016). Enligt BRIS får däremot inte barn tvingas till att besöka en förälder i fängelse. För att ett barn ska kunna besöka en förälder i fängelse behöver den frihetsberövade föräldern ansöka om det. Hur reglerna ser ut gällande besök skiljer sig åt mellan anstalter (BRIS, 1).

Den intagne som vill ta emot besök skickar en blankett till besökaren som ska fyllas i och skickas tillbaka för att få ett godkännande. Om ett barn ska komma på besök till sin frihetsberövade förälder får vårdnadshavaren på utsidan blanketten. Kriminalvården gör en bedömning för varje enskilt fall genom att se till den intagnes brott, men även besökarens egen bakgrund genom att kontrollera varje besökarens misstanke- och belastningsregister. Ett besök kan nekas och en anledning kan till exempel vara säkerhetsskäl (Kriminalvården, 3). Det är inte alltid barnets bästa att besöka sin frihetsberövade förälder (Barnombudsmannen, 2004). Om personal som tar beslut om besök är osäkra på vad som är barnets bästa kan de ta kontakt med socialtjänsten för att få råd och vägledning (Kriminalvården, 2016). Enligt kriminalvårdens hemsida är det vanligt att barn behöver en vuxen med sig vid besök (Kriminalvården, 3). Innan barn kommer på besök har barn rätt att få information om besöket, hur det kommer att gå till och varför vissa saker sker, till exempel visitation och inläsning (Barnombudsmannen, 2004). Enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbete med barnperspektivet* ska det inför det första besöket skickas hem ett informationsmaterial som är anpassat utifrån anstalten där besöket ska äga rum. Vårdnadshavaren bör gå igenom materialet tillsammans med barnet (Kriminalvården, 2016).

2.2.2 Innanför grindarna

Rutinerna för hur ett besök för barn går till ser olika ut beroende på anstalt. De flesta anstalter har en porttelefon som barnet eller en medföljande vuxen behöver trycka på för att få kontakt med personalen som arbetar på anstalten. De berättar för den som svarar vad de heter och vem de ska hälsa på. De blir inläppta och sedan mottagna av en kriminalvårdare som arbetar på fängelset, som är van vid att träffa barn som kommer och hälsar på (Insidan, 1). Om det är möjligt kan personal möta upp barn vid grinden för att prata med barnet och förbereda dem inför besöket. Helst ska det vara ett barnombud som möter upp (Kriminalvården, 2016).

Barnet får instruktioner om att lämna ytterkläder och medtagna saker i ett skåp. Personalen som arbetar på kriminalvården finns för att svara på barns frågor. Efter att sakerna lämnats görs en säkerhetskontroll. På en del anstalter liknar säkerhetskontrollerna de som görs på en flygplats. Besökaren får gå igenom en bäge som indikerar om besökaren har med sig något av metall. Om det piper görs en extra kontroll med en mindre metalldetektor för att hitta det som ger utslag (Insidan, 1). Ibland görs kontroller med en narkotikahund för att kontrollera att inget otillåtet tas med in på besöket (Insidan, 1; Kriminalvården, 3). Vid besök kan man också bli ytligt kroppsvisiterad av kriminalvårdens personal, vilket innebär att besökaren tar av sig kläderna för att visa att inget finns gömt. Gåvor till den intagne måste godkännas av personal i kriminalvården (Kriminalvården,

3). Kriminalvårdaren följer med barnet till rummet där den får träffa sin förälder. På hemsidan *Insidan* i en film om hur ett besök går till presenteras att det finns en knapp barnet kan trycka på om barnet under besöket med sin förälder vill få kontakt med kriminalvårdare och kriminalvårdare kommer då in i rummet. Hur långt ett besök är varierar. När besökstiden är slut hämtar kriminalvårdaren barnet och följer barnet ut (*Insidan*, 1). Enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* ska barns besök följas upp. Utifrån barnets mognad och ålder kan ett par frågor ställas av personal till barnet på väg ut från besöket. Uppföljningen behöver inte följa en viss struktur (*Kriminalvården*, 2016).

2.2.3. Svårigheter och möjligheter med besök

Resultatet från studien *Barn med frihetsberövade föräldrar* visar att ett långt avstånd mellan barn och frihetsberövade förälder kan göra det svårt att upprätthålla en kontinuerlig kontakt (Berman m.fl. 2010). Björkhagen Turesson menar att flera mödrar upplever att de inte får någon hjälp med att hålla kontakten med sina barn under tiden de är frihetsberövade, utan att de behöver anstränga sig för att lyckas bevara kontakten (Björkhagen Turesson, 2009). Avståndet mellan frihetsberövade förälder och barn kan leda till att barn inte har någon eller begränsad möjlighet att träffa föräldern, till exempel för att de inte har råd att resa dit (Björkhagen Turesson, 2009). Ytterligare en kostnad kan vara att barn behöver bo över på exempelvis vandrarhem eller hotell för att ha möjlighet att gå på det planerade besöket (Clapton & East, 2008).

Det är vanligt att den frihetsberövade föräldern under sin tid som frihetsberövad får byta anstalt flera gånger, vilket kan innebära en svårighet genom att besöken mellan barn och förälder blir mer oförutsägbart för barnet (Berman m.fl. 2010). Schubert med flera presenterar att flera frihetsberövade mammor uttryckte hinder med att deras barn skulle besöka dem på anstalt. Många upplevde att besökstiden var för kort, samt att de ville ha mer ostrukturerad tid med sina barn för att kunna träffas mer spontant (Schubert m.fl. 2016). I en annan studie uttryckte mammor och pappor som var frihetsberövade en svårighet med att säga farväl till sitt barn efter besök. Föräldrarna menade att de ville ha mer tid, eftersom besöket påminde om det som de saknar mest när de är på anstalten (Booker & Loper m.fl. 2009). Vidare nämns i en annan studie att frihetsberövade föräldrar upplevde att det var svårt att få möjlighet att utnyttja besökslägenheter och att de oftast stod tomma (Berman m.fl. 2010). Även Björkhagen Turesson skriver i sin avhandling om besökslägenheter. Björkhagen Turesson lyfter att besökslägenheter inte alltid finns på anstalter för män (Björkhagen Turesson, 2009).

Enligt hemsidan *Insidan* finns det leksaker och spel i besöksrum och att det kan finnas möjlighet att fika (*Insidan*, 1). Av en studie framkommer däremot att besöksrummen varierar mycket beroende på anstalt. På vissa anstalter finns det trasiga möbler och leksaker, medan det på andra anstalter finns ett stort utbud av leksaker och barnanpassade miljöer (Berman m.fl. 2010). I en studie uttrycktes det att det inte fanns aktiviteter på anstalten som lämpade sig för tonåringar (Schubert m.fl. 2016). Parkson och Donson skriver i sin studie att flera pappor har uttryckt att en mer barnanpassad miljö skulle göra barn som kommer på besök mer trygga i den okända miljön de kommer till (Parkson & Donson, 2018). Att personal inom kriminalvården låser dörren till besöksrummet där barn befinner sig med sin förälder kan utgöra en svårighet för barn som ska komma på besök, eftersom barn kan uppleva det som skrämmande och personalen har inte alltid möjlighet att ingripa om barnet vill komma ut (*Barnombudsmannen*, 2004).

Av vad som tidigare framkom var en svårighet med att barn behöver ta sig långt lyfter Ronay en möjlighet med detta. Ronay menar att besöken kan förlängas så att barnet och den frihetsberövade föräldern får ett längre besök. Det här beskrivs som ett dubbelbesök, vilket innebär att den intagne får träffa sitt barn vid ett längre tillfälle istället för två kortare besök (Ronay, 2011). De barn som har frihetsberövade föräldrar har alla, oavsett vilket brott föräldern har begått, rätt till en barnvänlig miljö vid besök (Parkson & Donson, 2018). Resultatet från studien *Barn med frihetsberövade föräldrar* lyfter flera rekommendationer för att barn ska få bättre upplevelser och erfarenheter av att besöka sin förälder i fängelse, till exempel att Kriminalvården ska utgå från en undre gräns för hur barnvänlig miljön för besökaren ska vara (Berman m.fl. 2010). Miljön ska vara barnvänlig i den mån det går i förhållande till att säkerheten fungerar (Barnombudsmannen, 2004).

I en studie framgår att barn som får besöka sin frihetsberövade förälder kan stärkas genom att de kan se hur föräldern har det och på så sätt lindra negativa tankar och känslor barnet kan ha och som är kopplat med separationen (Clapton & East, 2008). Att låta barn se föräldrarnas bostadsrum vid besök kan innebära att barn själv bildar sin egen uppfattning istället för att fantisera. Det betonas dock att det här måste göras på ett tryggt och säkert sätt (Barnombudsmannen, 2004). I studien *Barn med frihetsberövade föräldrar* framförs ett förslag om besökscaféer, som innebär ett café där flera familjer vistas samtidigt när de frihetsberövades barn kommer på besök. Det kan gynna barnen genom att de får träffa andra barn som också har en frihetsberövad förälder. Det kan också innebära en mer frihetskänsla för barnet att vara i en större lokal jämfört med ett mindre rum (Barnombudsmannen, 2004). Att presentera och läsa böcker för barn som har frihetsberövade föräldrar som handlar om barn i liknande situation kan också möjliggöra att de inte känner sig ensamma i sina upplevelser. Även barn som inte har frihetsberövade föräldrar kan genom att läsa böcker om barn i den här typen av livssituation bidra till förståelse för andra (Clapton & East, 2008).

Majoriteten av de barn som deltog i Björkhagen Turessons studie upplevde kontakten med straffrättssystemet som positivt (Björkhagen Turesson, 2009). Berman med flera lyfter att familjer har olika erfarenheter av bemötandet från personal inom kriminalvården. Flera berättar att de är trevliga och tillmötesgående, men har även erfarenhet av att de kan vara otrevliga (Berman m.fl. 2010). Det är viktigt att barn får en positiv bild av anstalt då barns oro för föräldrarnas situation kan reduceras (Barnombudsmannen, 2004).

3. TEORI

I denna teoridel presenteras teoretikern Erving Goffmans begrepp front- och backstage, samt vilka roller människor tar på sig i olika sammanhang. I uppsatsen används den engelska benämningen av främre- och bakre regionerna, front- och backstage, genomgående trots att begreppen har presenterats både på svenska och engelska i litteraturen. Vidare presenteras risk- och skyddsfaktorer samt Antonovskys begrepp KASAM som också kommer vara teoretiska utgångspunkter i analysen.

3.1 Front- och backstage

Människor i det vardagliga livet tar på sig en roll likt en teaterföreställning utan manus, där alla skådespelare har vars en roll och att rollerna påverkar varandra (Moe, 1995; Ritzer & Stepnisky, 2015). Vilken roll människan tar på sig har att göra med vilken situation och kontext hen befinner sig i (Moe, 1995). Goffman studerade vilka konsekvenser det blir för människor att tvingas presentera en viss bild av sig själva i olika sammanhang, att inta en roll, vilket kan innebära att människan kan vara falsk, självmotsägande och ohederlig (Ritzer & Stepnisky, 2015). Interaktion mellan människor hålls levande på grund av de sociala föreställningar som finns (Ritzer & Stepnisky, 2015).

Av Ritzer och Stepnisky framgår det att Goffman talade om front- och backstage. Front-stage syftar till scenen i teaterföreställningen, där skådespelarna, det vill säga människorna i det sociala livet, befinner sig i vissa situationer och bär därmed en viss rekvisita för att inta en viss roll (Ritzer & Stepnisky, 2015). Moe menar att människan i front-stage visar sitt beteende inför en publik, det vill säga människorna hen möter i det sociala livet. Däremot kan det finnas sidor människan inte visar för publiken, vilka kan komma fram i backstage (Moe, 1995). Backstage beskrivs som en plats, där aktörerna eller skådespelarna kan dra sig tillbaka. Vid en teaterföreställning skulle det kunna vara bakom kulisserna, där skådespelaren tagit av sig sin kostym eller sin roll. I backstage kan även det som inte kommit fram på scenen, det vill säga i front-stage, tas upp i en backstagemiljö. De som befinner sig i backstage kan känna sig trygga i att de från front-stage inte kommer bakom scenen. Däremot är det svårt att göra en skillnad på front- och backstage om publiken från föreställningen objudna tar sig in till backstage (Ritzer & Stepnisky, 2015).

Människorna i publiken tar även på sig en roll. Varje roll som spelas upp är anpassat till andra roller som är närvarande i samma situation. En yrkesutövare kan spela en annan roll i sitt hem till skillnad från rollen i sitt arbete. Goffman ger ett exempel att vad en sjuksköterska gör och hur hen förhåller sig till patienterna påverkar de som besöker verksamheten, vilket kan kännas främmande för besökaren. Arbetsuppgifter oavsett yrke kan vara oklara och om yrkesutövaren skulle behöva anstränga sig för att ta sig an en yrkesroll kan det ta mycket energi. Det kan i andras ögon upplevas som naturligt, spontant och avslappnat när de möter människan i denna roll, men i själva verket kan vara oerhört slitsamt för yrkesutövaren att anpassa sig till rollen. En person som allt för länge befinner sig inom en roll som inte stämmer överens med henne själv menar Goffman tillslut tröttar ut människan (Goffman, 2011).

Publiken medverkar till att rollen får en viss karaktär och påverkar även hur rollen spelas. Människorna är medvetna om att den roll de tar på sig är en roll och att det

kan finnas andra egenskaper som kommer fram hos personen bakom kulisserna, i backstage. Människan påverkas i det sammanhang den befinner sig i (Moe, 1995). Den roll människan spelar behöver spelas på ett sätt så att omgivning och människan själv tar den på allvar och tror på att de egenskaper människan spelar upp är riktiga (Goffman, 2011). Moe framför att Goffman talar om begreppet intrycksstyrning, som innebär att människan i front-stage endast visar upp de egenskaper och sidor den vill framhäva hos sig själv inför andra. Moe skriver att människan skalar bort de sidor den inte vill visa för andra och anpassar vad som vill uppvisas i förhållande till situation och vilka människor som deltar. Det som blir problematiskt är dubbelheten i att leva i ett modernt samhälle med olika ställningstagande till roller, i förhållande till en ovisshet kring var den riktiga identiteten finns hos varje människa. Det vill säga, när är människan sig själv och när har människan tagit på sig en roll (Moe, 1995).

3.2 KASAM

Aaron Antonovsky är grundaren till begreppet KASAM som står för Känsla Av Sammanhang. Begreppet är indelat i tre olika delar; begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. För att ha en hög känsla av sammanhang, ska de olika delarna ha höga värden. De tre delarna är relaterade till varandra, men en individ kan också uppleva hög känsla av ett begrepp i en situation och samtidigt uppleva en låg känsla av en av de andra delarna (Antonovsky 2005). Antonovsky definierar begreppet KASAM på följande sätt:

...en global hållning som uttrycker i vilken utsträckning man har en genomgripande och varaktig men dynamiska tillit till att ens inre och yttre värld är förutsägbar, och att det finns en hög sannolikhet för att saker och ting kommer att gå så bra som man rimligen kan förvänta sig. (Antonovsky 2005, s. 17).

Delen begriplighet avser huruvida en individ upplever att olika stimuli är förnuftsmässigt gripbara och hur information upplevs som begriplig, logisk och sammanhängande snarare än slumpmässig och oförklarlig. En individ med hög känsla av begriplighet räknar med att det som hen möter är förutsägbart, eller att det i alla fall går att förklara och ordna. Det här gör att även negativa stimuli kan ses som begripliga (Antonovsky, 2005).

Hanterbarhet handlar om i vilken utsträckning individen upplever att det finns resurser som individen kan använda för att hantera de krav som finns eller olyckor hen kan drabbas av. Resurserna som individen kan använda kan vara både ens egna, men de kan också kontrolleras av andra, till exempel av en partner, vän eller någon eller något annat som en litar på. En individ med hög känsla av hanterbarhet upplever att den kan hantera olika händelser och utmaningar i livet (Antonovsky, 2005).

Meningsfullhet syftar till individens delaktighet och påverkan av processer och erfarenheter i individens dagliga liv. Det syftar också till hur en individ upplever att livet har en känslomässig innebörd. De flesta motgångar och krav anses värda att lägga ner energi och engagemang på om individen har en hög känsla av meningsfullhet (Antonovsky, 2005).

3.3 Risk- och skyddsfaktorer

En riskfaktor kan vara en egenskap, händelse, förhållande eller process som ökar sannolikheten för att ett visst ogynnsamt beteende ska utvecklas. Riskfaktorerna kan delas in i distala och proximala. De distala riskfaktorerna påverkar barnets utveckling av normbrytande beteende indirekt, medan de proximala riskfaktorerna påverkar mer direkt. Ett exempel på distala riskfaktorer är föräldrars arbete och en proximal riskfaktor kan vara impulsivitet. En del riskfaktorer kan vara både distala och proximala (Andershed & Andershed, 2011).

Riskfaktorer kan också delas in i dynamiska och statiska. Dynamiska riskfaktorer är de faktorer som går att förändra, till exempel föräldrars uppfostringsstil. De förändringsbara, dynamiska, riskfaktorerna har stor betydelse i behandlings- och preventionsarbete. De statistiska riskfaktorerna är däremot oföränderliga (Andershed & Andershed, 2011). Det kan exempelvis vara ärftliga faktorer som kan utgöra en risk för att utveckla sociala anpassningsproblem (Andershed m.fl. 2018).

En individ kan påverkas av riskfaktorer som kan finnas både i personens egna egenskaper, erfarenheter och förutsättningar, men också av faktorer i miljön den lever i. En individs beteende påverkas alltså ständigt av samspelet mellan den själv och närmiljön och de kan därför inte ses helt skilda från varandra. Det kan finnas faktorer som påverkar individen både på individnivå, familjenivå, bland vänner och lärare, i närsamhället samt i samhällets struktur. Exempel på faktorer som påverkar på individnivå är gener och svårhanterligt temperament. På familjenivå kan faktorerna vara kriminalitet hos föräldrarna eller syskon. Faktorer som kan påverka individen på nivån där lärare och vänner finns kan vara hur umgänget med vänner ser ut. I närsamhället kan en riskfaktor vara att till exempel bo i ett område med låg socioekonomisk status. Individen kan påverka de olika nivåerna, likväl som de olika nivåerna kan påverka individen (Andershed & Andershed, 2011).

En stor mängd riskfaktorer hos en individ gör att sannolikheten ökar för att utveckla sociala anpassningsproblem. Är det enbart enstaka riskfaktorer är denna risk inte lika stor (Andershed m.fl. 2018). De viktigaste faktorerna för att ett barn inte ska utveckla ett normbrytande beteende finns på individ- och familjenivå. Ju äldre barnet blir, desto större inverkan har de andra nivåerna på ett barns utveckling. Det finns också skyddsfaktorer som kan samspela med riskfaktorerna och kan påverka hur utvecklingen för en individ blir. Samma faktorer kan påverka olika individer på olika sätt. Med det menas, vad som är en riskfaktor för ett barn kan vara en skyddsfaktor för ett annat. En stor familj kan till exempel påverka att ett barn utvecklar ett visst normbrytande beteende, medan det för ett annat barn kan innebära ett skydd då barnet får möjlighet att skapa positiva relationer till syskon och familjemedlemmar (Andershed & Andershed, 2011).

Resilience är ett begrepp som används för att beskriva hur människor som varit utsatta för risk ändå utvecklas på ett gynnsamt eller normalt sätt. De viktigaste faktorerna för resilience är att ha bra relationer till vuxna människor i sin närhet, god förmåga till självreglering och positiv självbild. Skyddsfaktorer är nära sammankopplade till begreppet resilience. Skyddsfaktorerna kan minska ett riskbeteende samt förhindra utvecklingen av ett riskförhållande. Skyddsfaktorerna kan också påverka utfallet av riskfaktorerna, vilket gör att de fungerar som ett stöd och ökar chanserna för att utfallet ska bli gynnsamt. Skyddsfaktorer kan ha olika

inverkan på en individs beteende under olika utvecklingsperioder (Andershed & Andershed, 2011).

Risk- och skyddsfaktorer är inte motsatser till varandra, utan skillnaden mellan dem är att riskfaktorerna kan leda till direkta problem medan skyddsfaktorer kan påverka utfallet av riskfaktorerna på ett indirekt sätt. Exempel på skyddsfaktorer är social kompetens, bra självförtroende och nära relationer till andra. Flera av de här faktorerna har visat sig skydda barn från att utveckla normbrytande beteende. En god relation mellan barn och förälder kan påverka att barnet inte utvecklas normbrytande eller gör det till en lägre grad (Andershed & Andershed, 2011).

Skyddsfaktorer kan stärkas genom ett preventivt arbete. Det preventiva arbetet kan ske på tre olika nivåer: universell, selektiv och indikerad. På den universella nivån ges insatser till alla, utan hänsyn till riskgrupper. I selektivt preventivt arbete riktas insatserna till mindre grupper som har en eller flera riskfaktorer för att hindra utveckling av ett normbrytande beteende. Indikerad prevention är ett preventionsarbete som riktas till enskilda personer som är i riskzonen för att utveckla ett normbrytande beteende. När ett preventivt arbete utförs är det viktigt att se människan i en kontext, där hen påverkas av den omgivande miljön på flera olika nivåer. Interventionerna måste individanpassas då utvecklingen inte alltid ser lika ut (Andershed & Andershed, 2011). I preventivt arbete är det viktigt att veta vilka egenskaper hos individen som kan innebära riskfaktorer. Om riskfaktorer hos en individ kan identifieras i ett tidigt stadie och i ung ålder ökar chansen att förhindra långvariga problem (Andershed m.fl. 2018).

4. METOD

I det här kapitlet beskrivs vilka metoder som använts vid utförandet.

4.1 Kvalitativ metod

I uppsatsen har en kvalitativ metod använts. Fördelen med kvalitativ metod är enligt Bryman att undersöka hur en annan person uppfattar och tolkar sin verklighet (Bryman, 2011). Det empiriska materialet har inhämtats genom intervjuer. Att göra intervjuer innebär fördelar, såsom att det inte krävs någon större teknisk utrustning för att inhämta information. En nackdel kan vara att det krävs ordentliga förberedelser (Denscombe, 2000). Intervjuerna har varit semistrukturerade, som innebär att intervjuaren har bestämt en uppsättning frågor, men att ordningen på frågorna kan variera och det finns en möjlighet att ställa följdfrågor (Bryman, 2011). En nackdel Aspers lyfter är att denna intervjuform kan begränsa informantens utrymme att själv uttrycka sig (Aspers, 2011). Följdfrågor kan däremot möjliggöra en öppenhet kring ämnet och innebära att informanten kan lyfta vad den tycker är viktigt (Aspers, 2007; Denscombe, 2000). Genom semistrukturerade intervjuer kunde fokus hållas kring uppsatsens syfte och följdfrågorna medförde en fördjupning.

4.2 Urval och tillvägagångssätt

Populationen är den grupp som ska undersökas (Bringsrud Fekjear, 2016). I uppsatsen är populationen personal inom kriminalvården i Sverige, eftersom det är den gruppens upplevelser som uppsatsen syftar till att undersöka. Urvalet var målinriktat då personalen inom kriminalvården, i likhet med vad Bryman skriver, antas kunna besvara frågeställningarna bäst (Bryman, 2011). Nio personer har intervjuats på olika anstalter i Sverige med olika positioner på fältet i strävan efter variation, i likhet med vad Aspers framför (Aspers, 2007). Möjligheten att få olika perspektiv är större om personer med olika positioner på fältet deltagit (Aspers, 2011). Nio personer är ett förhållandevis litet urval om man ser till antalet personal inom kriminalvården i Sverige och svaren från dessa informanter kan därmed inte generaliseras och antas vara representativa för hela populationen.

Författarna har gjort ett bekvämlighetsurval med anledningen av svårigheten att hitta informanter som vill delta och genom detta urval kunde informanter hittas på ett effektivt sätt, se Aspers och Bryman (Aspers, 2007; Bryman, 2011). Bekvämlighetsurval gjordes genom att en kontakt från författarnas egna nätverk användes. Det här gjorde att författarna på ett smidigt sätt kunde få kontakt med en chef på en anstalt. Chefen framförde ett godkännande och skickade därefter ut förfrågan om att delta till personal på anstalten. Det här kan förklaras med det som Aspers kallar för snöbollsurval, att man utgår från en kontakt på fältet som sedan tipsar om andra personer (Aspers, 2011). Det här urvalet resulterade i tre informanter. En risk med snöbollsurvalet är att urvalet begränsas till vad den personen anser är lämpliga personer att intervjua inom området (Aspers, 2007). Ytterligare en risk är att de personer som väljs ut av den första personen har samma åsikter och attityder. Det här kan leda till att materialet blir ensidigt (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Med den här bakgrunden kontaktades resterande fyrtiofyra kriminalvårdsanstalter i Sverige via mejl. Här blev det också ett snöbollsurval då första kontakten på varje anstalt skickade vidare förfrågan till chefen på anstalten, som sedan hjälpte till att få kontakt med de anställda eller de personer de ansåg kunde besvara frågeställningarna bäst. Fördelen med det är att uppsatsens resultat inte enbart omfattas av en persons kontaktnät utan flera. Av

alla anstalter som kontaktades svarade tolv att de inte kunde delta. Anledningen de uppgav var antingen tidsbrist, avsaknad av utrymme eller en kombination. Enligt Aspers kan det vara svårt att hitta informanter med anledning av att informanterna inte har tid, vilket kan leda till bortfall (Aspers, 2011). Bortfall är de personer som inte vill delta i undersökningen. En fördel i den kvalitativa undersökningen är att författarna kan få veta anledningen till varför de inte vill delta (Aspers, 2011). Sjutton anstalter valde att inte återkoppla och författarna vet därför inte varför de inte ville vara med. Femton anstalter svarade att de ville delta och av de här valdes de sex informanter ut. De som svarade först på förfrågan valdes ut. Författarna gjorde totalt nio intervjuer.

I början av uppsatsprocessen gjordes en forskningsplan. Aspers skriver att det är bra att göra en forskningsplan inledningsvis för att få en överblick över arbetet som ska utföras (Aspers, 2007). En diskussion fördes mellan författarna kring uppsatsämne och ett specifikt område valdes. Denna process, från något övergripande till specifikt, kan kopplas till vad Aspers skriver, att problemet kan fördjupas och förändras efterhand (Aspers, 2007). Frågeställning och syfte arbetades fram och färdigställdes, därefter påbörjades sökningen av relevanta vetenskapliga artiklar. För att hitta relevant information användes sökmotorerna Libsearch och Libris. Nyckelorden vid sökningen var: barnperspektiv, kriminalvården, besök, frihetsberövad förälder, anstalt, kriminalvårdens utmaningar, separation, förälder, barn, mamma, pappa, incarcerated parents, imprisoned mothers, imprisoned fathers, parent in prison, prison officers with children, children's rights, children visit prison, familycontact prison. Orden har sökts på i olika kombinationer för att få många sökresultat. Med anledning av att det funnits mycket artiklar inom det internationella området har främst internationella forskningsartiklar använts. För att inte utesluta nationell information och för att få en övergripande bild av hur det är i Sverige har svenska rapporter och hemsidor använts. Val av teori gjordes genom att gå igenom de teorier som tagits upp under socionomutbildningen med målsättningen att hitta teorier att analysera empirin med. Teorier sållades bort och tillslut återstod tre teorier som ansågs vara relevanta i förhållande till det insamlade materialet.

Författarna upplevde att det fanns ett stort engagemang från de tillfrågade att medverka. Nackdelen med det var att författarna behövde tacka nej till många som visade engagemang. Fördelen var att ha tillräckligt många informanter och kontaktmöjlighet till någon av dem ifall förhinder eller sjukdom skulle uppstå, å andra sidan var inte det här något som uppstod. Flera av intervjuerna har varit telefonintervjuer, då det inte inneburit några kostnader för författarna, vilket Bryman menar är en fördel med telefonintervjuer (Bryman, 2011). Bryman framför ytterligare en fördel med telefonintervjuer, att respondenten inte kan påverkas av olika faktorer hos intervjupersonen, exempelvis kön, klass, etnicitet och ålder. Respondenten kan då ge intervjuaren de svar respondenten uppfattar att intervjuaren vill ha. Att ha intervjuerna via telefon reducerar därför risken att respondenten påverkas. Att ta sig till varje anstalt hade inneburit en kostnad i både tid och pengar för författarna. Däremot menar Bryman att telefonintervjuer gör att respondentens kroppsspråk och ansiktsuttryck inte kan fångas (Bryman, 2011). Det här har kunnat observerats vid de intervjuer som inte varit via telefon.

Det kan enligt Johansson (2005) vara utmanande som intervjuare att hålla i intervjun och på samma gång fånga upp vad som sägs (Johansson, 2005). Båda författarna har varit närvarande vid samtliga intervjuer för att kunna hjälpa

varandra. Det är viktigt att intervjuaren är lyhörd för att fånga upp vad varje informant säger så att inte fokus enbart stannar vid forskarens intresse (Aspers, 2007; Denscombe, 2000). Denna lyhördhet kunde tillgodoses genom att en av författarna förde intervjun och ställde frågor, medan den andre lyssnade aktivt och antecknade. Den som lyssnade mer aktivt hjälpte intervjuaren med att komma på följdfrågor, vilket möjliggjorde att samtalet kunde fördjupas. En nackdel med att vara två kan vara att det saknas en struktur i vem som leder intervjun, vilket kan skapa en förvirring. För att undvika denna förvirring strukturerade författarna upp vem som skulle leda intervjun innan varje intervju påbörjades.

En mobiltelefon användes för att spela in intervjuerna. Telefonen har varit fulladdad och kvaliteten på ljudet har kontrollerats innan varje intervju. Inspelningar underlättar, enligt Bryman, analysen av materialet genom att man kan gå tillbaka och lyssna en gång till (Bryman, 2011). Författarna har under intervjuerna haft mobiltelefonen på flygplansläge för att minimera risken att bli avbrutna. Vid ett tillfälle glömdes detta. Det ringde och inspelningen avbröts vilket inte uppmärksammades förrän vid transkriberingen. Detta var i slutet av intervjun och därmed saknades bara en del av intervjun. Anteckningarna som fördes i samband med inspelningen var därmed till hjälp. Anteckningar har även varit till hjälp för att kunna gå tillbaka vid bearbetning av materialet. Tankar och idéer som författarna har fått i samband med intervjuerna har antecknats för framtida analys.

Enligt Aspers är det viktigt att forskaren själv transkriberar intervjun, eftersom forskaren då kan få tankar som kan användas eller hitta olika kopplingar informanten gör under intervjun (Aspers, 2011). Efter varje intervju har den som har ställt frågorna aktivt transkriberat så snart som möjligt i linje med vad Aspers skriver (Aspers, 2011). Så snart som möjligt har för författarna inneburit att transkriberingar gjorts inom två dagar efter varje intervju. Transkriberingen har genomförts i ett tyst rum. Inspelningen har under transkriberingen pausats flera gånger, för att få med viktiga detaljer och kunna skriva ner ordagrant vad som sägs. Efter att hela intervjun har transkriberats har intervjun lyssnats igenom för att kontrollera att det stämmer överens och gjort eventuella ändringar. Efter det har diskussion förts mellan författarna kring intervjuerna för att lyfta intressanta tankar och resonemang som kunde användas i analysen av materialet.

4.3 Analysmetod

Bryman menar att kodning är bra för att förståelsen av empirin ska bli större (Bryman, 2011). Författarna kodade det empiriska materialet genom att skriva kommentarer i kanten av transkriberingarna. Kommentarer kan beskrivas som en sammanfattning av de detaljer som framkommer av varje intervju. I början av processen var upplevelsen att kommentarerna var mer övergripande. Längre in i processen blev de mer specifika genom att gemensamma synonymer som passade in för flera koder i flera intervjuer kunde hittas. Författarna lade märke till det som var återkommande och det som utmärkte sig. För att skilja det från varandra antecknade författarna kommentarer i kanten av dokumentet. Kodningen var till hjälp för att tematisera materialet. Genom noggrann läsning av transkriberingarna och koderna identifierades teman, då det var saker som återkom eller som informanten la stor vikt vid. Exempel på koder som växte fram var omgivning, besöksrum, besökslägenhet och barnanpassning. Alla de här koderna handlade om miljön på något sätt och de bildade därför temat miljö. Andra teman bildades fram ur andra koder var bemötande, barnets bästa, regler och begränsningar,

visitationer, relationen mellan barn och förälder, avsked, barnombud och föräldragrupper.

4.4 Förförståelse

Författarens förförståelse kan påverka undersökningen och det är därför viktigt att författare reflekterat kring hur denna kan påverka uppsatsen. Förförståelse kan innebära en risk att forskaren ser allt naturligt och oproblemiskt, eftersom forskaren har samma sätt att se fältet som de man intervjuar (Aspers, 2007). Ellinor Nielsen, en av författarna, har arbetserfarenhet inom kriminalvården. Det fanns en risk att Ellinor såg det informanterna framförde som naturligt. Ellinor var dock medveten om risken och uppmärksam på hur de tidigare erfarenheterna kunde påverka resultatet. Förförståelsen kan också göra att författaren upplever det som lättare att förstå informanterna (Aspers, 2007). Författaren med arbetslivserfarenhet inom kriminalvården kunde stötta den andra författaren, Stina Olander, att förstå verksamhetens syfte. Samtidigt kunde Stina se verksamheten med andra ögon. Det här kunde hjälpa Ellinor att vara mer medveten om risken att se allt oproblemiskt och naturligt.

4.5 Arbetsfördelning

Arbetet med uppsatsens olika delar har varit gemensam genom att författarna har skrivit och formulerat meningar tillsammans. En nackdel med det är att det var tidskrävande. Å andra sidan har det varit ett tillvägagångssätt som fungerat bra, eftersom det enligt Jacobsson säkerställer att båda står bakom vad som skrivits (Jacobsson, 2016). Det har funnits undantag, där arbetet behövt delas upp med anledning av tidspress och andra hinder som uppstått, till exempel sjukdom. Innan uppdelningen har innehållet i varje del diskuterats och efter att varje författare känt sig färdig har det lästs igenom, formulerats om och färdigställts för att säkerställa att författarna tillsammans står bakom texten. Ett exempel på en sådan process har varit teoriavsnittet. Efter val av teorier delades arbetet upp. Det här upplevde författarna fungerade bra, då var och en hade en fördjupad förståelse i en av de teoretiska utgångspunkterna och kunde på så sätt förklara och lära den andra om denna. Ett annat tillfälle var vid intervjuerna, då en person aktivt höll i intervjun och transkriberade den efteråt.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Författarna har tagit hänsyn till de uppgifter som handlar om informanterna i enlighet med vad Vetenskapsrådet skriver (Vetenskapsrådet, 2017). Med uppgifter menar författarna den information informanterna lämnat, men också informanternas personliga uppgifter såsom namn och anställningsort. I uppsatsen används påhittade namn på informanterna med dess position på fältet med hänvisning till vad författare Eriksson-Zetterquist och Ahrne framför. De skriver att man kan skriva informantens position i fältet istället för namn (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Jacobsson framför vikten av att ta hänsyn till forskningsetiska frågor och skriver om de fyra viktigaste etiska principerna; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Jacobsson, 2016).

Informationskravet innebär att informanterna i en studie ska få information om studiens syfte, att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Bryman, 2011). I mejlkontakten och innan varje intervju informerade författarna om denna frivillighet och möjligheten att när som helst avbryta sin medverkan, utan att behöva uppge någon specifik anledning. Bryman förklarar

Samtyckeskravet som att varje informant bestämmer över sitt deltagande i studien (Bryman 2011). Jacobsson framför att informanten avgör hur länge och under vilka förutsättningar medverkandet sker (Jacobsson, 2016). Författarna har i den inledande kontakten informerat om hur lång varje intervju kommer vara. Det kan vara svårt att hitta en tid för intervju (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Författarna har därmed anpassat sin tid i förhållande till informanterna. Innan varje intervju har påbörjats har författarna frågat efter samtycke för att spela in intervjun och informerat om informanternas möjlighet att när som helst kunna ta tillbaka sitt samtycke.

Konfidentialitetskravet handlar om att informationen forskaren fått i förtroende inte ska spridas, samt att uppgifterna ska skyddas från obehöriga (Vetenskapsrådet, 2017). Det empiriska materialet i uppsatsen har förvarats på författarnas telefoner och datorer med lösenord som bara författarna har tillgång till, för att förhindra att uppgifter röjs. Materialet har bearbetats i en miljö med enbart författarna närvarande. I skolmiljön, där det finns andra människor i närheten, arbetade författarna i ett slutet rum och använde hörlurar vid transkriberingar för att minimera risken att obehöriga skulle komma åt uppgifter.

Nyttjandekravet innebär att uppgifterna som samlas in från enskilda individer endast får användas till forskningens ändamål (Bryman, 2011). Uppgifterna får inte användas på ett sätt som omedelbart kan påverka den enskilde (Svensson & Ahrne, 2015). I den första mejlkontakten informerades informanterna om att uppgifterna som lämnas enbart syftar till att användas i uppsatsen. Dock kan inte det garantera att inte någon annan kommer att använda uppgifterna efter att uppsatsen blivit publicerad. Däremot har forskarna arbetat för att förhindra obehöriga att ta del av det ursprungliga empiriska materialet genom att de bevaras på ett tryggt sätt.

4.7 Referenshantering

Referenser har hanterats i löpande text. Ett system har utformats för internetreferenser utan publiceringsdatum för att läsaren lättare ska kunna gå tillbaka till källan. Referenserna i löpande text är numrerade, till exempel (Kriminalvården, 2). Läsaren kan sedan hitta Kriminalvården 2 i referenslistan, där länk till hemsidan och hämtningsdatum finns.

5. RESULTAT OCH ANALYS

I det här avsnittet presenteras empirin som analyserats med hjälp av kunskapsläget och de teoretiska utgångspunkterna. Precis som beskrivits i metoden har fiktiva namn använts på informanterna. Kapitlet inleds med en presentation av informanterna och deras position i organisationen de arbetar inom för att tydliggöra för läsaren vem som säger vad.

Lo, Barnombud	Alex, Kriminalvårdare
Mio, Barnombud	Billie, Kriminalvårdare
Kim, Barnombud	Mika, Klienthandläggare
Robyn, Barnombud	Charlie, Kriminalvårdsinspektör
December, Barnombud	

5.1 Innan besöket

5.1.1 Ansökan

Rutinerna för hur ett besök för barn går till ser olika ut beroende på anstalt (Insidan, 1). Enligt barnkonventionen artikel 9 har barn rätt att träffa sin förälder regelbundet trots separation så länge det är det bästa för barnet (UNICEF, 2009). Enligt fängelselagen 7 kapitlet 1§ ska varje intagen få ta emot besök så länge det kan ske på ett lämpligt sätt (SFS, 2010:610). Den intagne ansöker om att få ta emot besök (BRIS, 1; Kriminalvården, 3). Ett besök kan nekas av till exempel vara säkerhetsskäl (Kriminalvården, 3). Kim, Charlie och Alex framförde att klienthandläggare fattar beslut inför besök, medan Mika och Mio berättade att vakthavande befäl tar besluten. Billie uppgav att beslut om besök tas av kriminalvårdare på en tillståndsenhet. Robyn berättade att det är hen som barnombud som gör bedömningarna om barn får komma på besök eller inte. Av artikel 3 i Barnkonventionen och av 1 kapitlet 2§ socialtjänstlagen framgår att hänsyn ska tas till barnets bästa i alla beslut och åtgärder som rör barn (SFS, 2001:453; UNICEF, 2009). Samma information framgår även av artikel 3 i barnkonventionen (UNICEF, 2009). Robyn uttryckte däremot svårigheten med att bedöma barnets bästa på följande sätt:

Vårt utgångsläge är ju alltid barnets bästa och det är inte alltid det lättaste att veta. Det är ju lite det som är det svåraste, tycker jag, med mitt jobb. Ibland när man är osäker på om man fattat rätt beslut. (Robyn, 2018)

Det professionella anser är barnets bästa behöver inte vara det som barnet anser är bäst för dem (Svärd, 2016). Robyn berättade att individuella bedömningar måste göras i varje enskilt fall och att hen alltid tänker igenom besluten en extra gång i strävan efter att uppfylla barnets bästa. Även Kim betonade att varje bedömning gällande barn och besök ska vara individuell och att alla barn inte mår bra av att träffa sin frihetsberövade förälder. Vad som är ett skydd för ett barn kan innebära en risk för ett annat (Andershed & Andershed, 2011). För en del barn kan det alltså vara ett skydd att träffa sin förälder, medan det för andra barn kan utgöra en risk. Kim betonade att förälderns mående måste tas med i bedömningen då det kan vara något som är olika från dag till dag och ett besök kan därför vara lämpligt en dag, men inte en annan. Enligt Andershed och Andershed kan det finnas riskfaktorer på en individs familjenivå som påverkar barnet (Andershed & Andershed, 2011). En sådan riskfaktor kan tänkas vara förälderns mående. Enligt Enroos bör hänsyn tas till barnet som individ vid beslut, eftersom familjens bästa inte alltid är barnets bästa (Enroos, 2015). Charlie uttryckte att det kan finnas en

skillnad på vad som är barnets bästa och vad som är föräldrarnas bästa. Enligt artikel 12 i barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör den själv. Av samma artikel framgår att hänsyn ska tas efter ålder och mognad (UNICEF, 2009). Om personal inte tar hänsyn till barnets bästa i bedömningar gällande exempelvis besökstillstånd kan det innebära att barnet inte är delaktigt. Utifrån Antonovskys begrepp meningsfullhet kan människans delaktighet i olika situationer påverka huruvida en individ har en känsla av sammanhang eller inte (Antonovsky, 2005). Mika liksom Robyn berättade att hen fattade beslut gällande besök. En likhet mellan Mika och Robyn var att de båda framförde att de tog hjälp av socialtjänsten vid behov, Mika för att begära utlåtande och Robyn för att ställa frågor och få vägledning. Den här möjligheten framgår även av *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* (Kriminalvården, 2016). Däremot menade Robyn att hen och hens kollegor kan bli bättre på att ta hjälp av socialtjänsten. Mika uttryckte att socialtjänsten ofta har en etablerad kontakt med barnet och att de därför har lättare att fråga barnet vad de själva tycker. Att Robyn och Mika tar hjälp av socialtjänsten kan möjliggöra att barnets åsikt tas i beaktning i bedömningarna, vilket gör att barn kan bli mer delaktiga. Det här kan öka känslan av sammanhang, se Antonovsky (Antonovsky, 2005).

Lo uttryckte att hen var osäker kring vem som tar beslut om besök, men berättade att det nog var barnets vårdnadshavare på utsidan som bestämde. Enligt kriminalvårdens hemsida ska kriminalvården göra en individuell bedömning vid besök (Kriminalvården, 3). Det Lo framförde gällande vem som tar beslut om besök stämmer inte, med hänvisning till informationen på kriminalvårdens hemsida och i förhållande till vad de andra informanterna uppgav. Lo var den enda av alla informanter som framförde att det var någon utanför kriminalvårdens verksamhet som fattade beslut gällande besökstillstånd. Ekbom med flera menar att barnets vårdnadshavare på utsidan måste godkänna att barnet besöker sin förälder (Ekbom m.fl. 2016). Den intagne som vill ta emot besök skickar en blankett till besökaren som ska fyllas i och skickas tillbaka för ett godkännande (Kriminalvården, 3). Det kan möjligen ha varit det här Lo syftade när hen fick frågan om vem som fattade beslut angående besök och att hen då uppgav att det var vårdnadshavaren på utsidan som avgör om barnet får besöka sin förälder.

5.1.2 Information

Innan ett besök har barn rätt att få information om hur ett besök går till (Barnombudsmannen 2004). Enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbete med barnperspektivet* ska varje anstalt skicka ut information inför ett barns första besök (Kriminalvården, 2016). Alex berättade att de har en folder med bilder på anstalten. Vid bilderna beskrivs allt ifrån hur en dag kan se ut på anstalten till hur ett besök går till. Alex menade att foldern fungerar som en förberedelse för att barnet inför besök. Alex och Kim lyfte, liksom flera andra informanter, att foldern är bra för att reducera de fördomar och fantasier många barn kan ha kring hur en anstalt ser ut och om personalen som arbetar där. Antonovsky skriver att en situation kan bli mer logisk om personen får information kring den och förstår denna (Antonovsky, 2005). Genom att barn får en folder med bilder och text anpassad till barn kan besöket och allt vad det innebär upplevas som mer logiskt. Enligt Antonovsky kan en situation bli mer hanterbar om en person har resurser hantera den (Antonovsky, 2005). Foldern kan enligt Kim ses som ett hjälpmedel för barnet, som kan förbereda barnet inför besöket så att det kan hantera det. En vårdnadshavare bör tillsammans med barnet gå igenom informationen som skickas ut angående besöket (Kriminalvården, 2016). Kim framförde att det ibland

krävs att en vuxen hjälper barnet att gå igenom foldern för att barnet ska förstå den. Hen upplevde dock att barn ofta saknar ett sådant kontaktnät och därmed förlorar foldern sitt syfte. Det här kan kopplas till vad Andershed och Andershed skriver, att skyddsfaktorerna kan påverka utfallet av riskfaktorerna genom att de ökar chanserna för att utfallet ska bli gynnsamt (Andershed & Andershed, 2011). Foldern och att en vuxen i barnets närhet kan förklara den för barnet kan utgöra en skyddsfaktor genom att barnet blir förberedd inför besöket och den kan således påverka att besöket upplevs som mer positivt.

Vidare förklarade Kim att foldern också kan vara ett bra material för barn och frihetsberövad förälder, eftersom det kan bli ett sätt att prata kring bilderna och föräldern kan förklara hur en dag på anstalt kan se ut för barnet. Enligt Andershed och Andershed kan en bra relation mellan barn och förälder göra att barn inte utvecklas normbrytande eller gör det till en lägre grad. Relationen mellan barn och förälder är en faktor som finns på individ- och familjenivå. För ett litet barn är det här de viktigaste skyddsfaktorerna för att barnet inte ska utveckla ett normbrytande beteende (Andershed & Andershed, 2011). Kim menade att foldern kan användas som ett verktyg för att delge barn information, men också för att stärka relationen mellan barn och förälder vilket kan vara en skyddsfaktor, se Andershed och Andershed (Andershed & Andershed, 2011).

Barn kan bilda sin egen uppfattning om de får se föräldrarnas bostadsrum, istället för att fantisera (Barnombudsmannen, 2004). Mika framförde att det på anstalten hen arbetar på finns möjlighet för barn att se föräldrarnas bostadsrum vid besök. Det här tror hen kan medföra att barnet inte behöver fantisera lika mycket själv om hur föräldern har det. Hen menade att barnet, genom att få se hur föräldern har det, se var hen sover och att hen får mat lättare kan se föräldern i ett sammanhang. Antonovsky skriver att om en person förstår saker och varför det hänger ihop på ett visst sätt kan det leda till en ökad känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Genom att barnet får se föräldrarnas rum kan bilden barnet har av föräldrarnas situation tydliggöras. Robyn uttryckte att det inte är möjligt att se föräldrarnas bostadsrum på anstalten hen arbetar på, vilket även Kim, Charlie och Alex uttryckte. Kim, Charlie och Alex berättade att de istället hade bilder på bostadsrummet i foldern. Kim uttryckte att bilderna kan hjälpa barn att inte fantisera lika mycket och kan göra att barnet får en inblick i hur föräldern har det. Robyn framförde att de skulle kunna ha ett visningsrum på anstalten för att visa barn hur ett bostadsrum kan se ut. Hen framförde att det skulle kunna öka barns förståelse.

Kim berättade att tanken med foldern är att den ska skickas ut inför barns förstagångsbesök, men att det bara sker då och då. Vidare berättade hen att det oftast krävs att den frihetsberövade föräldern tar initiativet för att foldern skickas. Informationen som skickas ut ska enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* vara anpassad utifrån anstalten (Kriminalvården, 2016). Kim berättade att de har anpassat foldern med bilder på hur anstalten ser ut för att barn ska känna igen sig när de kommer på besök. Det här framförde även Mika och Robyn att de har gjort på anstalterna de arbetar på. Däremot berättade Mio att de ännu inte hunnit anpassa sin folder med bilder på anstalten hen arbetar på. Foldern de skickar ut är enligt Mio mer allmän information om hur ett besök går till. Att barn på förhand får se bilder på hur just den anstalten de ska besöka ser ut kan göra att barn känner igen miljön vid besök. Enligt Antonovsky kan en person som uppfattar information som logisk och begriplig, få en högre känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005).

5.1.3 Besökstider och långa avstånd

Familjens relationer kan begränsas och styras, genom att kriminalvården beslutar vilka som får kontaktas och när det får ske (Enroos, 2011). En likhet mellan alla informanterna var att de uttryckte att besökstiderna var begränsade, genom att de flesta besökstiderna var på eftermiddagar, måndag till fredag. Lo förklarade att skoltider och fritidsaktiviteter kan göra att barn har svårt att besöka sin förälder utifrån de tider som erbjuds. Mika skiljde sig från de andra informanterna vad gäller besökstider, genom att hen uppgav hur de kunde anpassa besökstiderna efter barn som kommer på besök. Enligt hen möjliggör det en delaktighet för barn genom att det är på barns villkor och att de kan vara med och bestämma när de vill komma på besök. Antonovsky skriver att delaktighet ökar meningsfullheten hos barnet och kan innebära att barnet får en ökad känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Att besökstiderna inte anpassas i förhållande till barn på de andra anstalterna, enligt vad informanterna framfört, kan de barn som kommer på besök där uppleva mindre delaktighet. Barn som besöker en sådan anstalt kan riskera att få en lägre känsla av sammanhang då de inte kan påverka sin situation i lika hög grad, se Antonovsky (Antonovsky, 2005). Å andra sidan framförde Mika att möjligheten att anpassa besöken underlättar för familjehem och socialtjänst vid tillfälle när de följer med barn på besök. Det här kan innebära att barnet behöver anpassa sig utifrån familjehemmets och socialtjänstens tider, vilket kan medföra att barnets delaktighet inte är så stor egentligen. Enligt Antonovsky kan en person få en längre känsla av sammanhang om det inte kan påverka sin situation (Antonovsky, 2005).

Mio uttryckte en svårighet med att många barn åker långt när de ska besöka sin frihetsberövade förälder. Mio betonade särskilt kostnaderna det kan innebära för familjen. En studie visar att ett långt avstånd mellan barn och frihetsberövad förälder kan göra det svårt att upprätthålla en kontinuerlig kontakt (Berman m.fl. 2010). Avståndet mellan frihetsberövad förälder och barn kan leda till att barn inte har någon eller begränsad möjlighet att träffa föräldern (Björkhagen Turesson, 2009). Clapton och East framför också att det kan bli extra kostnader på grund av avstånd, för hotell eller vandrarhem (Clapton & East, 2008). Kostnaderna Mio framförde kan vara en begränsning för att barn och förälder ska kunna träffas. Även December uttryckte den här svårigheten med att barn får åka långt.

Charlie berättade att besök inte kan förlängas på plats mer än fem till tio minuter, medan Robyn och December uppgav att de som har över tio mil till anstalten kan få ett längre besök beviljat. Schubert med flera skriver att flera frihetsberövade mammor uttryckte att besökstiden var kort och att de ville ha mer ostrukturerad tid med sina barn för att kunna träffas mer spontant (Schubert m.fl. 2016). Robyn framförde att hen tror att alla barn skulle må bra av lite längre besök och att en utvecklingsmöjlighet hade varit att förlänga besökstiderna och utforma dem mer efter barns behov. Å andra sidan menar hen att nackdelen med det är att antalet tider att boka in besök på blir färre. December lyfte som enda informant möjligheten att kunna förlänga ett besök på plats om rummet inte är bokat av någon annan., vilket enligt December innebär att familjen kan träffas lite längre. Ronay skriver om möjligheten att ha ett dubbelbesök om det är långt avstånd mellan barn och förälder (Ronay, 2011). Den här möjligheten kan liknas med att besök kan förlängas på anstalten December arbetar på. En nära relation behöver mycket tid för att byggas upp (Broberg m.fl. 2010). Genom att barn och förälder får mer tid tillsammans kan relationen utvecklas. En god relation mellan barn och förälder är en skyddsfaktor som kan påverka barnets utveckling av normbrytande

beteende (Andershed & Andershed, 2011). Om besöket förlängs på plats är inte barnet förberedd på det, vilket kan bli förvirrande då det inte vet hur längden på besöket. Enligt Antonovsky är det för en persons känsla av sammanhang viktigt att kunna förstå situationen och att saker inte ska ske slumpmässigt utan förklaring (Antonovsky, 2005). Å andra sidan kan olika reaktioner från barn uppstå vid besök (Clapton & East, 2008).

5.2 Besöket

5.2.1 Från grind till anstalt

Kriminalvårdens verksamhet riktar sig främst till den intagne (Berman m.fl. 2010). Verksamheten kommer även i kontakt med barn eftersom många som frihetsberövade är föräldrar (Kriminalvården, 2011). De flesta anstalter har en porttelefon som barnet eller medföljande vuxen trycker på för att få kontakt med personal som arbetar på anstalten. De berättar för den som svarar vad de heter och vem de ska hälsa på (Insidan, 1). Lo framförde att personal brukar möta upp besök vid grindarna. Hen betonade att det är viktigt att ha ett barnperspektiv, eftersom många barn är rädda när de kommer på besök. Lo framförde att personal försöker ha ett barnvänligt och mjukt bemötande, genom att exempelvis ta med ett gosedjur till grinden.

Barn ska bli mottagna av en kriminalvårdare som är van vid att träffa barn som kommer och hälsar på (Insidan, 1). Om det är möjligt kan personal möta upp barn vid grinden för att prata och förbereda det inför besöket. Helst ska ett barnombud möta upp (Kriminalvården, 2016). Robyn uppgav att det är hen som barnombud eller någon av hens kollegor som tar emot besök. Hen beskrev att personalen är vana vid besök och är måna om att de ska ha samma förhållningssätt till barn. Robyn lyfte, precis som Lo, vikten av att möta barn på barnets nivå och anpassa bemötandet efter varje barn för att besöket ska bli så bra som möjligt. Alex framförde hur roligt det är att barn kommer på besök och att de enligt hen faller sig naturligt att vara glad och tillmötesgående. Alex beskrev hur personalens humör smittar av sig på barn. Av kriminalvårdens hemsida framgår att personalens bemötande har avgörande betydelse för hur barn ska uppleva besöket (Kriminalvården, 2011). En mardröm skulle enligt Charlie vara om barn inte vill komma på besök på grund av rädsla för vilket bemötande de skulle få. Lo, Robyn, Alex och Charlie presenterades ovan. Däremot har alla informanter på liknande sätt beskrivit den inledande kontakten med barn som besöker anstalt.

5.2.2 Visitationer

När barn kommer till in på anstalten får de instruktioner om att lämna ytterkläder och medtagna saker i ett skåp (Insidan 1). Charlie berättade att barn och medföljande vuxen ska visiteras efter att de lämnat sina saker i skåpet. På hemsidan Insidan beskrivs att besökaren får gå igenom en båge, som liknar den som finns på flygplatser och piper det görs en extra kontroll med metalldetektor för att hitta det som gör utslag (Insidan, 1). Det här gav Robyn exempel på när hen berättade att personalen använder en metalldetektor vid visitationerna med en virkad figur som liknar den som presenteras på hemsidan Insidan. Att anstalten har ett gosedjur eller en figur på metalldetektorn när barn visiteras framförde flera informanter. December beskrev att de på så vis försöker underlätta visitationerna. Ett annat sätt kan vara genom att personal visar barnet hur en visitation går till genom att först visitera en kollega innan de gör visitationen på barnet. Billie berättade att hen brukar skoja till det genom att fråga om barnet är kittligt och på så sätt underlätta visitationen. Samtliga informanter framförde att visitationer ska

göras på ett lättsamt och lekfullt vis. Robyn lyfte även vikten av att anpassa visitationen utifrån barnets nivå och barnets dagsform. Hen framförde följande:

Man får ju alltid se hur dagsformen är. Idag är de jätteblyga och nästa gång vill de kramas. Man får liksom ta det för stunden här och nu. Vill barnet inte springa igenom bågen får vi väl skoja med den där handjagaren. (Robyn, 2018)

Ritzer och Stepnisky framför en trygghet i att människor som finns i front-stage inte kommer fram i backstage (Ritzer & Stepnisky, 2015). Med koppling till vad Ritzer och Stepnisky skriver kan personal inom kriminalvården vara personer i front-stage som kommer in i barns backstage när de gör en visitation. Det kan det finnas sidor människan inte visar för publiken, vilka kan komma fram i backstage (Moe, 1995). Sidorna som barnet inte annars visar för någon i front-stage kan det bli tvungen till att visa i visitationsmomentet gentemot personal i kriminalvården. Flera informanter berättade om att en del barn är vana vid att komma på besök och de moment som de behöver gå igenom inte upplevs som någon större svårighet för dem. Däremot framförde de också att de kan uppleva att det för vissa barn kan vara en speciell situation och att de därför på olika sätt försöker göra situationen mer lättsam för barnet. Lo lyfte vikten av att förklara varje moment på ett sätt så att barnet förstår och på så vis försöka underlätta situationen. Att personalen förklarar varje moment för barnet kan också göra att barnet känner mer känsla av sammanhang inför varje moment. Antonovsky menar att om en person upplever informationen den får som begriplig kan personen se situationen som mer förutsägbar (Antonovsky, 2005). Att förklara på ett sätt så att barn förstår kan alltså ge en ökad känsla av sammanhang. Informant Alex berättade att de har bilder med de olika visitationsmomenten för att tydliggöra situationen för barn.

Robyn uttryckte att det inte brukar vara några problem vid visitationerna. Lo beskrev att barn kan upplevas som rädda och att de ofta tyr sig till medföljande vuxen. Vidare berättade Lo att barn ofta går igenom metallbågen tillsammans med en medföljande vuxen, då det kan vara en person som barnet är trygg med. Enligt kriminalvårdens hemsida är det vanligt att barn behöver en vuxen med sig vid besök (Kriminalvården, 3). Antonovsky beskriver att en situation blir mer hanterbar om personen har resurser att klara den (Antonovsky, 2005). Här kan en medföljande vuxen ses som barnets resurs som gör att barnet ofta klarar av visitationen. Ett annat tillfälle där en medföljande vuxen kan vara behjälplig menade Billie är när en narkotikahund används. Hunden används för att se till att inget otillåtet tas med in på besöket (Insidan, 1; Kriminalvården, 3). Billie beskrev att barn kan vara rädda för hunden och att en medföljande vuxen då kan vara med barnet i rummet som ett stöd.

Det kan finnas ett säkerhetskrav att besökaren måste kroppsvisiteras eller bli visiterad genom ytlig kroppsbesiktning enligt fängelselagen, kapitel 7, 3§ (SFS, 2010:610). Det här beskriver informant Mio som en svårighet med att möta barn som kommer på besök. Enligt Goffman kan det vara svårt för en person att gå in i yrkesrollen, då den inte alltid stämmer överens med sitt jag (Goffman, 2011). Det krävs att personal inom kriminalvården har kunskap i att bemöta barn som besöker fängelse på ett bra och respektfullt sätt (Kriminalvården, 2011). Kriminalvården behöver ha kunskap om barn och deras reaktioner vid visitationer (Barnombudsmannen, 2004). Kunskapen informanterna har i att bemöta barn vid visitationer skiljer sig åt. Några är rädda och andra upplever att de har verktygen för att hantera sådana situationer. Mio uppgav att hen är livrädd för att behöva göra en ytlig kroppsbesiktning som hen förklarar med att behöva be barnet klä av

sig. Även Billie uttryckte svårigheten med att behöva göra den typen av visitation och rädslan över att inte klara av det. Det här kan beskrivas med att Mio och Billie i likhet med vad Goffman skriver behöver gå in i en yrkesroll som inte stämmer överens vad de själva tycker. Till skillnad från Mio och Billie berättade Alex att de flera gånger på arbetsplatsen går igenom hur de ska gå tillväga för att visitera ett barn och hen menar därför att det inte är någon svårighet. Det här kan förklaras med att Alex känner sig mer bekväm i sin yrkesroll. Även Robyn framförde att hen med kollegor är jordnära människor som kan hantera besök med dess utmaningar. Charlie lyfte att det finns en anledning att alla besökare som kommer visiteras och att det är viktigt att tydliggöra för barnet att de inte är ensamma om att bli visiterade, utan att det är något alla besökare går igenom. Även Alex betonade vikten av att visitera besökare, såväl vuxna som barn, av säkerhetsskäl. Genom att barn får reda på varför visitation behöver göras och hur den går till kan visitationen bli mer hanterbar för barnet. Att få information och förstå denna kan enligt Antonovsky leda till mer känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005).

December berättade att hen och hens kollegor tar av sig extra utrustning, såsom batong och pepparspray vid besök med barn. Hen förklarade att utrustningen kan bli skrämmande och uttryckte även en oro över att behöva förklara för barn i vilka situationer hen använder utrustningen. Däremot framgår det av hemsidan Insidan att personal som arbetar på kriminalvården ska finnas till för att svara på barns frågor (Insidan, 1). Att barn får svar på sina frågor kan göra att de upplever situationen och utrustningen som mer begripligt. Om en person får information på ett begripligt sätt kan personens känsla av sammanhang öka (Antonovsky, 2005). Mio framförde att hen inte upplevt att uniformen med dess utrustning varit en svårighet när barn kommer på besök, utan ser det som en möjlighet att barn är intresserade och att personalen kan förklara vad de olika sakerna är till för. Även Alex uttryckte att hen fått positiva reaktioner på uniformen och utrustningen.

5.2.3 Miljö

Det är viktigt att barn får en positiv bild av anstalt då barns oro för föräldrarnas situation kan reduceras (Barnombudsmannen, 2004). Miljön ska vara barnvänlig i den mån det går i förhållande till att säkerheten fungerar (Barnombudsmannen, 2004). Människan påverkas av det sammanhang den befinner sig i (Moe, 1995). Mika framförde att det inte finns galler och murar på anstalten hen arbetar på grund av den låga säkerhetsklassen. Hen tror att barns rädsla för att komma på besök kan minskas genom att de inte har galler och murar. Parkson och Donson skriver i sin studie att flera pappor har uttryckt att mer barnanpassad miljö skulle göra barn som kommer på besök mer trygga i den okänd miljö (Parkson & Donson, 2018). Anstalten Alex arbetar på har däremot höga murar och stängsel på grund att det är en högre säkerhetsklass, men hen beskrev hur hen tillsammans med personal ändå arbetar för att miljön inte ska vara obehaglig för barn. Alex berättade att de har leksaker i väntrummet och bilder på maskoten Filuren, som även finns på hemsidan Insidan. De barn som har frihetsberövade föräldrar har alla, oavsett vilket brott föräldern har begått, rätt till en barnvänlig miljö vid besök så länge det anses vara för barnets bästa (Parkson & Donson, 2018).

Av en studie framgår att besöksrummen varierar mycket beroende på anstalt. På vissa anstalter finns det trasiga möbler och leksaker, medan det på andra anstalter finns ett stort utbud av leksaker och barnanpassade miljöer (Berman m.fl. 2010). Alla informanter lyfte att de har minst ett besöksrum som är barnanpassat på anstalten de arbetar på, som används när barn kommer på besök. Flera

informanter uttryckte att det barnanpassade rummet är lite större. Vad som fanns i rummet skiljde sig däremot åt. Alex berättade att barnrummet på anstalten hen arbetar på är inrett med leksaker och mjuka soffbyggsuddar som barn kan använda. Robyn berättade att barnrummet som finns på anstalten hen arbetar på är mysigt inrett och att det i rummet finns lite leksaker. Bille skiljde sig något från de andra informanterna genom att hen uttryckte att det i besöksrummet finns en spjålsäng med täcke och kudde, för de allra minsta barnen som behöver sova middag. Alla utom en informant uttryckte att barn någon gång har behövt vara i ett besöksrum som inte varit barnanpassat, då det andra rummet varit fullbokat. Mio var den enda informanten som sa att ett barn aldrig har behövt besöka ett rum som inte var barnanpassat, men att det skulle kunna hända första gången till helgen. Hen beskrev att de har mycket leksaker och att de kommer flyttas mellan rummen för att barnanpassa miljön även i det andra rummet. Flera informanter framförde, i likhet med Mio, att de vid tillfällena barn behöver besöka rummet som inte är barnanpassat försöker göra det så bra som möjligt genom att flytta leksakerna mellan de olika rummen. Lo berättade att de har en vagn med leksaker som möjliggör att alla barn ska kunna använda de leksaker som finns.

På Insidan presenteras att det finns leksaker och spel i besöksrum (Insidan, 3). I Berman med fleras studie lyfts flera rekommendationer för att barn ska få bättre upplevelser och erfarenheter av att besöka sin förälder i fängelse, till exempel att Kriminalvården ska utgå från en undre gräns för hur barnvänlig miljön ska vara (Berman m.fl. 2010). Lo berättade att barn inte får ha med sig egna leksaker på besöket och de behöver därför ha en hel del leksaker barn kan använda. Samtliga informanter uppgav att de erbjöd leksaker genom antingen en leksaksvagn eller ett skåp, där barn kunde få välja vilken leksak de ville ha med sig in i besöksrummet. Möjlighet att välja leksak kan kopplas till det Antonovsky skriver om meningsfullhet. Att en människa själv får välja kan leda till att den känner mer meningsfullhet och känslan av sammanhang kan öka (Antonovsky, 2005).

Backstage är en plats där människan kan dra sig tillbaka och känna sig trygg (Moe 1995; Ritzer & Stepnisky, 2015). Moe framför att människan i front-stage visar sitt beteende inför människor hen möter i det sociala livet. Rollen människan tar beror på situation och kontext (Moe, 1995). Mika berättade om möjligheten att barn får ta med en egen leksak in på besök. Genom att barnet får ha med en egen leksak eller snuttefilt in på besöket, som annars är en front-stagemiljö, kan miljön kännas mer som en backstagemiljö, eftersom barnet har med sig något hemifrån. December uttryckte att barn kan ha med sig en nalle eller snuttefilt hemifrån, då det enligt hen kan vara en trygghet för dem under besöket. Hen menade däremot att det barnet har med sig behöver visiteras av personal innan det släpps in. De övriga informanterna berättade att om barn ska ha med sig något in på besöket ska det vara godkänt innan. Robyn menade att det här även gäller om ett barn vill ge en teckning eller en present till sin förälder, vilket även framgår av Kriminalvården (Kriminalvården, 3). En likhet mellan Bille, Mika och December var att de pratade om leksaker. December uttryckte att de brukar förbereda besöket genom att se till att det finns saker för barnet att göra och att det är hen som barnombud som köper in saker. Mika framförde vikten av att underhålla de saker som finns för barn. Bille menade att det märks vad barnen använder genom att det blir slitet och att personal brukar fråga barn om vad de har för önskemål av leksaker. Enligt artikel 12 har barn rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör den själv. Åsikten ska tas hänsyn till utifrån barnets mognad och ålder (UNICEF, 2009). Genom att personal efterfrågar barns åsikt kring vilka leksaker som de

anser ska köpas in möjliggör personalen för barnen att framföra sin åsikt. Det här kan göra att barn kan bli delaktiga. Enligt Antonovsky kan en individs delaktighet göra att individen känner mer meningsfullhet inför saker, vilket i sin tur medför att individen känner en högre känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005).

I en studie uttrycktes att det inte fanns aktiviteter på anstalten som lämpade sig för tonåringar (Schubert m.fl. 2016). December berättade att de på anstalten hen arbetar på försöker se till att det finns saker för både äldre och yngre barn. Hen framförde även att de har ett besöksrum som barnanpassat för större barn, där det finns ett bord som de kan sitta och spela spel vid. Även Billie framförde att det finns spel och TV för tonåringar. Kim berättade däremot en svårighet med att besöksrummen på anstalten hen arbetar på var mer anpassade för mindre barn än tonåringar. Kim framförde att en förutsättning för att rummen ska bli mer anpassade för barn i alla åldrar är att barn få möjlighet att uttrycka sin åsikt. Enligt Barnkonventionen artikel 12 har barn rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör den själv (UNICEF, 2009). Samtidigt påstod Kim att det egentligen inte behövs några leksaker. Kim framförde föräldrarnas delaktighet gentemot barnet i citatet nedan:

...när de väl är i besöksrummen så är det ju viktigt att föräldern är där för barnet, alltså att de tar kontakt med barnet och leker med barnet och inte sätter sig i soffan och dricker kaffe och barnet springer och leker. (Kim, 2018)

Kim framförde att det är föräldrarnas engagemang som är betydelsefullt för barnet, snarare än leksakerna. Det här framförde även Mio, när hen gav ett exempel på ett barn som en gång uttryckte känslan av att det inte behövs läggas så mycket vikt vid leksaker. Mio återberättade barnets upplevelse på följande vis:

Ja, visst det är ju jättebra att det finns barnrum och sådant där men det är ju själva besöket, att få träffa sin förälder, att det är det man som barn längtar så mycket efter. Det spelar ingen roll ifall jag hade blivit inlåst i en cell, hade jag fått träffa min förälder oftare hade det varit mer värt. (Mio, 2018)

Båda citaten ovan betonar på olika sätt vikten av att besök mellan barn och förälder inte handlar om leksakerna, utan att det snarare handlar om att möjliggöra en kontakt mellan barn och förälder. Kim uppgav att ett vanligt samtalsämne hen har med många föräldrar som är frihetsberövade många gånger handlar om materiella saker. Kim beskrev att det inte är leksakerna det handlar om egentligen, utan snarare föräldrarnas engagemang:

Det är ju engagemanget man vill åt, inte leksakerna. Det kan vara ett tomt rum men med en engagerad förälder blir det suveränt. (Kim, 2018)

Andershed och Andershed menar att en skyddsfaktor är att ha nära relationer till andra, och framförallt en god relation mellan barn och förälder kan göra att barn inte utvecklas normbrytande (Andershed & Andershed, 2011). Kim menade att leksaker inte egentligen behövs, om en förälder är engagerad i besöket.

Alex lyfte möjligheten att träffas i en besökslägenhet. Hen beskrev det som en liten lägenhet i likhet med ett vandrarhem med två sovrum, ett badrum med dubbelsäng och även ett större rum med större säng. Alex berättade att det också finns ett vardagsrum med en soffa, TV, litet kök med matbord och en toalett med dusch. Vidare berättade Alex att det finns en liten uteplats i anslutning till besökslägenheten. Alex berättade vidare att det på uteplatsen finns en lekstuga

och en sandlåda. Av de nio informanter som blev intervjuade framförde fem att det finns besökslägenheter på anstalten de arbetar på. Björkhagen Turesson lyfter att besökslägenheter inte alltid finns på anstalter för män (Björkhagen Turesson, 2009). Av de fem informanter som arbetade på anstalt för män framgick det att det enbart en av de anstalterna som hade besökslägenhet. Enligt en studie hade frihetsberövade pappor mindre kontakt med sina barn under fängelsetiden än mammorna. Papporna upplevde också mer oro över hur anknytningen till deras barn skulle bli och en oro över sin egen förmåga att vara en tillräckligt bra förälder (Booker Loper m.fl. 2009). Av informanterna till den här uppsatsen framkom att det inte alltid finns besökslägenheter på anstalter för män, vilket också framkom av Björkhagen Turessons studie (Björkhagen Turesson, 2009). Det här kan möjligen hänga samman med att frihetsberövade pappor har mindre kontakt med sina barn än frihetsberövade mammor då de inte har möjligheten att ha längre besök. En av informanterna som uttryckte att besökslägenheten saknades, berättade att det här kan innebära att förälder och barn inte kan träffas under en längre tid och föräldern kan därmed bli begränsad i att inte kunna utveckla sitt föräldraskap. Andershed och Andershed skriver att föräldrars uppfostringsstil är en dynamisk riskfaktor som kan förändras och är viktiga i behandlingsarbete (Andershed & Andershed, 2011). Flera informanter lyfte att kriminalvården i sitt behandlingsarbete arbetar för att frihetsberövade föräldrar ska utveckla sitt föräldraskap. Alex beskrev det som att föräldern i besökslägenheten kan få en chans att hantera de utmaningar hen ställs inför i sitt samspel med barnet.

I en studie upplevde frihetsberövade föräldrar att det var svårt att få möjlighet att utnyttja besökslägenheter och att de oftast stod tomma (Berman m.fl. 2010). Kim berättade att besökslägenheten ofta är tillgänglig, men att det krävs ett särskilt beslut för att få lov att ha besök där. Vidare berättade Kim att lägenheten i juletid ofta är fullbokad. Mika framförde att det är högt tryck på bokningen till besökslägenheten i perioder, men oftast är det inget problem med att få en tid. Alex uttryckte att det kan vara svårt för en stor familj att träffas i de vanliga besöksrummen. Hen berättade om sina erfarenheter av att familjen har behövt delas upp vid besök och att endast några får komma åt gången. Alex menade att en utvecklingsmöjlighet på anstalten hen arbetar på skulle kunna vara att besökslägenheten kan användas till dagsbesök istället för enbart övernattningsrum, för att möjliggöra umgänge för större familjer. Detta för att möjliggöra att större familjer ska kunna umgås samtidigt. Det kan vara en skyddsfaktor att ha en stor familj för en del barn, då det kan möjliggöra att positiva relationer till syskon och familjemedlemmar skapas (Andershed & Andershed, 2011). För de barn där en stor familj innebär en skyddsfaktor kan besökslägenheten vara en möjlighet för att familjer ska kunna umgås tillsammans och för att relationerna och skyddet ska stärkas ytterligare. En stor familj kan också innebära en riskfaktor för barn, då det kan leda till att barnet utvecklar ett normbrytande beteende (Andershed & Andershed, 2011). Om en stor familj är en riskfaktor kan en möjlighet vara att familjen ibland kan delas upp vid besök. Alex menade att barnen på så vis får mer tid tillsammans med sin förälder. Däremot förklarade Alex att inte alla frihetsberövade får det beviljat, att vara i besökslägenheten. Hen menade att beslutet har att göra med om den intagne sköter sig. Det här framgår också av Enroos, att hur ofta den frihetsberövade får ha kontakt med familjemedlemmar kan bero på den frihetsberövades beteende (Enroos, 2011). Hur föräldern sköter sig påverkar därmed barnet och dess möjlighet att träffa sin förälder.

5.2.4 Att styras av regler och att avbryta besök

Det kan vara svårt för familjen att träffas i ett sammanhang där de hela tiden har ögonen på sig från personal inom kriminalvården (Enroos, 2011). Ett besök får kontrolleras enligt kapitel 7, 2§ genom att det blir övervakat av personal eller att besöket är i ett rum som gör det omöjligt för personerna att överlämna saker (SFS, 2010:610). Även den främmande miljön barnet besöker kan begränsas genom att barnet inte kan vara sig själv i samspelet med sin förälder (Schlafer m.fl. 2015). Kim berättade, att det finns möjlighet att komma över en helg och sova över i besökslägenheten. Det kan liknas vid det Goffman kallar för en backstagemiljö, då familjen likt det Goffman beskriver kan dra sig tillbaka och slappna av (Ritzer & Stepnisky, 2015). Kim berättade att familjer som kommer till lägenheten kan ha fredagsmys. Det här berättade även informant Charlie, att det i besökslägenheten finns möjlighet för familjen att laga mat tillsammans och leva ett familjeliv.

Kim förklarade hur personal har som rutin att gå till besökslägenheten vid flera tillfällen för att lämna mat och titta till familjen. Ritzer och Stepnisky (2015) skriver att det är svårt att veta vad som är front- och backstage om personerna från front-stage kommer in i backstage (Ritzer & Stepnisky, 2015). Kim förklarade att det i besökslägenheten är lite speciellt med tanke på att familjen som befinner sig där försöker leva ett familjeliv, men att de samtidigt är kontrollerade. När personalen knackar på kan det tänkas att barn upplever miljön likt den som finns i front-stage och att de därmed får svårt att slappna av, se Ritzer och Stepnisky (Ritzer & Stepnisky, 2015). Alla i front-stage tar på sig en roll vilket kan innebära att barn i mötet med personal tar på sig en roll (Goffman, 2011). Den roll personal inom kriminalvården ser i mötet med barn kanske inte är barns egentliga sidor. Enligt Moe påverkas människor av det sammanhang de befinner sig i (Moe, 1995). Kim uttryckte att det är olika hur barn reagerar när de kommer och knackar på. Vidare uttryckte hen hur viktigt det är att någon berättar för barn varför saker sker, varför det är på ett visst sätt. Kim menade att det då kan kännas bättre för barn som kommer på besök. Antonovsky skriver att även negativa stimuli kan ses som begripliga om personen får information och förstår denna (Antonovsky, 2015). Personal som kommer förbi besökslägenheten kan uppfattas som negativt för barnet, när det avbryter familjens umgänge. Får barn information om varför personal kommer kan det leda till att de förstår det sammanhang de befinner sig i, som omfattas av kriminalvårdens rutiner och regler. En annan faktor som kan minska barns känsla av sammanhang kan vara om föräldern spelar upp en roll för personalen, vilket Goffman framför att alla gör i front-stage (Goffman, 2011). Är barnet inte van vid att se den här rollen kan beteendet hos föräldern upplevas som oförutsägbart. Det här kan minska barnets förståelse av situationen, eftersom föräldern kan bete sig på olika sätt i olika situationer. Det här kan innebära en svårighet för barnet att begripa situationen. Barnet kan därmed få en lägre känsla av sammanhang likt Antonovskys resonemang (Antonovsky, 2005).

Att kriminalvårdare låser dörren till besöksrummet där barn befinner sig med sin förälder kan utgöra en svårighet för barn som ska komma på besök, eftersom barn kan uppleva det som skrämmande och personalen har inte alltid möjlighet att ingripa om barnet vill ut (Barnombudsmannen, 2004). Charlie svarade både ja och nej på frågan om hen tror att barn blir påverkade av att bli inlåst med sin förälder. Hen beskrev ett scenario där dörren låses och att det kan bli en klaustrofobisk känsla för barnet att inte kunna komma ut. Däremot framför Charlie att hen tror att barnets reaktioner har att göra med ålder och hur föräldern hanterar det. Mika lyfte att hen endast vid ett tillfälle varit med om att barn fått en panikattack för att

hen inte klarade av att vara inlåst. Personal var då tvungna att avbryta besöket. Mika menade att barnets förälder i det här fallet inte lade märke till att barnet inte mådde bra, utan att det var personal som uppmärksammade barnets mående när de tittade till familjen i besöksrummet. Alla människor spelar upp en roll i frontstage (Moe, 1995; Ritzer & Stepnisky, 2015). Med koppling till det kan det vara så att barnet inte alltid är sig själv, utan spelar upp en roll när personal kommer. Robyn framförde vikten av att det är van personal, som kan känna av varje situation och vara lyhörd för barnets känslor. Både Mika och Charlie lyfte föräldrarnas förmåga att hantera en sådan här situation, vilket kan kopplas till Andershed och Andershed skriver om skydd. Att förälder och barn har en god relation är en skyddsfaktor. En förändringsbar riskfaktor kan vara en förälders uppfostringsstil (Andershed & Andershed, 2011). Att barnet vågar visa sina känslor för föräldern och att föräldern kan hantera dem kan tänkas utgöra en skyddsfaktor för barnet, se Andershed och Andershed (Andershed & Andershed, 2011).

Billie lyfte en svårighet som kan uppkomma i samband med att barn besöker sin förälder på anstalt. Hen beskrev att det ibland kan kännas som att den medföljande vuxen nästan tvingar barnet att komma på besök, eftersom det gråter eller upplevs som blygt. Hen berättade att det också hänt att medföljande vuxen fått bära in barn i besöksrummet. Billie uttryckte med det en svårighet, att inte kunna avbryta eller påverka situationen. I situationen som Billie beskrev tvingades barnet till att träffa sin förälder, trots de känslor av tillbakadragenhet och sorg som Bille upplevde att barnet uttryckte. Att inte kunna påverka sin situation kan enligt Antonovsky göra att personen inte känner lika mycket meningsfullhet och därmed mindre känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Enligt BRIS får inte barn tvingas till att besöka en förälder i fängelse (BRIS, 1). Av barnkonventionen, artikel 12 framgår att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör den själv och åsikterna ska ta hänsyn till barnets ålder och mognad (UNICEF, 2009). Resterande informanter framförde att det alltid finns en möjlighet att avbryta ett besök och att barnet har rätt att avbryta besöket både innan det är påbörjat och under tiden. Barn som kommer på besök kan ha olika reaktioner som kan vara svåra att hantera (Clapton & East, 2008). Återigen lyfte Robyn vikten av att kunna vara lyhörd i sitt arbete, framför allt när det handlar om mötet med barn. Vidare uttryckte Robyn att om inte barnet vill måste personalen anpassa sig till det. Alex framförde att med tanke på hur besöksrummen är placerade möjliggör det att personalen alltid kan gå förbi utanför för att lyssna av hur det är i besöksrummet. Vidare förklarade Alex att hen och hens kollegor med jämna mellanrum brukar kolla av besöksrummet för att kontrollera att allt fungerar och är okej. Om riskfaktorer hos en individ kan identifieras i ett tidigt stadiet och i ung ålder ökar chansen att förhindra långvariga problem (Andershed m.fl. 2018). Att personal har förmågan att vara lyhörd i olika situationer kan innebära att riskfaktorer hos barn kan identifieras i ett tidigt stadiet och därmed förhindra att långvariga problem utvecklas.

Alex berättade att det finns en samtalsanläggning i varje besöksrum- och lägenhet, där alla i rummet kan få kontakt med personal genom att trycka på en knapp på anläggningen. Den här knappen presenteras på kriminalvårdens hemsida Insidan. Knappen är till för att barnet ska kunna få kontakt med kriminalvårdare under besöket (Insidan, 1). Robyn presenterade knappen som en möjlighet, att barn kan få kontakt med personal. Samtidigt uppgav Robyn ett hinder med att knappen sitter ganska högt upp och att den därmed inte är anpassad för att mindre barn ska

kunna använda den. Robyn berättade däremot om ett nödlarm i badrummet som är placerat på en höjd anpassad till mindre barn. Knappen ger barn som kommer på besök en möjlighet att påverka sin situation genom att de kan ta kontakt med kriminalvårdare för att avbryta besöket. Antonovsky menar att känslan av sammanhang kan öka om en individ kan påverka sin situation (Antonovsky, 2005). Barnen kan påverka sin situation genom knappen. Alla informanter utom en berättade att en medföljande vuxen alltid är med till och från besök, men att bedömning görs individuellt om medföljande ska medverka under besöket. Mio skiljde sig från de andra. Hen framförde att barn alltid måste ha med sig en medföljande vuxen under besöket på anstalten hen arbetar på. Flera informanter uttryckte att de avbryter ett besök om de på något sätt inte är positivt för barnet längre för att skydda barnet. Om barnet blir obekvämt eller vill avsluta besöket förklarade Mio att barnet kan berätta för den medföljande vuxen som då tar kontakt med personalen inom kriminalvården. Att personal har möjlighet att avbryta ett besök som inte längre är för barnets bästa kan innebära ett skydd för barnet. Andershed och Andershed framför att en skyddsfaktor kan förhindra utvecklingen av riskförhållande (Andershed & Andershed, 2011). Billie menade att för att besöket ska kunna avbrytas förutsätter det att barnet kan berätta för den medföljande och att den tar vad barnet säger på allvar, genom att meddela personal. Dock uttryckte Billie en svårighet med att den medföljande inte alltid tar barnets känslor och det barnet säger på allvar då det kan hända att den medföljande utnyttjar tillfället att träffa den frihetsberövade föräldern. Om riskfaktorer identifieras i ett tidigt stadie ökar chansen att förhindra långvariga problem (Andershed m.fl. 2018). Att personal har möjlighet att avbryta besök när det inte längre är för barnets bästa kan innebära att chanserna för att förhindra att långvariga problem utvecklas, då riskfaktorer kan identifieras i ett tidigt stadie.

5.3 Efter besöket

I Booker och Loper med fleras studie uttryckte frihetsberövade föräldrar en svårighet med att säga farväl till sitt barn efter besök. Föräldrarna menade att de ville ha mer tid med sitt barn (Booker & Loper m.fl. 2009).

Det kan ju vara att det blir en återförening när de träffas och sedan blir det en separation när besöket ska avbrytas. Det är ju inte helt främmande att de blir väldigt ledsna, barnet och den som följer med. (Mika, 2018)

I citatet ovan satte Mika ord på den svårigheten hen upplevde vid besök, att det blir en återförening och samtidigt en separation vid varje besök mellan barn och förälder. Även Charlie berättade att en svårighet med besök kan vara när barnet och föräldern säger adjö och att hen ofta bevittnar ett avsked som smärta. December beskrev sina erfarenheter av att få se barn skiljas från sin förälder genom att hen sa att det ofta är jobbigt att se barn och förälder skiljas åt. Däremot uppgav Robyn att personalen kan underlätta för barnet om det är väldigt ledsen, genom att möjliggöra för den frihetsberövade föräldern att följa med barnet ut. Föräldern kan då hjälpa barnet på med jackan och att krama om barnet lite extra. Det Robyn framförde är med andra ord att de som personal försöker sätta sig in i barnets situation genom att föräldern får följa med ut. Antonovsky framför att resurser kan hjälpa individen att hantera situationer den ställs inför (Antonovsky, 2005). Vid avsked mellan barn och förälder ställs barnet inför en situation som informanterna många gånger upplevt som smärtsam för både barn och förälder. Robyn uttryckte att situationen kan underlättas genom att barnets förälder kan följa med ut utanför besöksrummet, som ett stöd till barnet och därmed en resurs. Genom att barnets förälder får följa med ut utanför besöksrummet, som ett stöd

till barnet och därmed en resurs, upplever Robyn att denna typ av situation kan underlättas. Hen menade att barnet på så vis kan vinka hejdå istället för att se mamma eller pappa låsas in igen efter besöket. Upplever en individ att den har de resurser som krävs för att hantera olika situationer kan individens känsla av sammanhang öka (Antonovsky, 2005). Charlie framförde att det är viktigt att personal kan hantera avsked mellan barn och förälder, vilket kan vara svårt enligt honom. Vidare uttryckte Charlie att barnet kan ha svårt för att hantera situationen om personalen saknar förmågan att anpassa sig efter barnets känslor.

Antonovsky skriver att något blir mer förutsägbart om personen får information som den uppfattar som logisk och sammanhängande. Personen kan då uppleva mer begriplighet och får en ökad känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Mio framförde att hen med kollegor försöker underlätta avskedet mellan barn och förälder genom att de knackar på en liten stund innan besöket är slut, för att förbereda familjen. Mio förklarade hur hen många gånger upplevt att det underlättar för de barn som är väldigt ledsna vid avsked. Det här tyder på att situationen blir mer logisk och begriplig för individen, då individen får information om vad som ska hända, se Antonovsky (Antonovsky, 2005).

Ännu en möjlighet för att underlätta de svårigheter det kan innebära för barn och förälder att säga far väl kan finnas i att barnet har med sig en medföljande vuxen, vilket flera informanter lyfte. Alex framförde att barn måste ha med sig en vuxen till besöket, som också blivit godkänd av kriminalvården. Även Mika berättade att de på anstalten hen arbetar på är noga med att barnet ska ha med sig en vuxen till och från besöket. Alex och Mika framförde att en medföljande vuxen inte behöver följa med in på besöket, men den ska följa barnet till och från anstalten. Att ha en bra relation till en vuxen i sin närhet utgör en viktig faktor för resilience, vilket kan minska risken för utvecklingen av ett riskförhållande (Andershed & Andershed, 2011). Att ha stöd från en vuxen kan göra att barnet får hjälp att hantera de känslor som uppkommer i samband med separationen från föräldern (BRIS, 2017). Mika menade att en vuxen som barnet redan känner kan utgöra en trygghet både före och efter besöket. Dessutom framförde Mika hur den vuxne kan hjälpa barnet att förbereda sig inför besöket och vara ett stöd efter besöket.

När besökstiden är slut hämtar kriminalvårdaren barnet och följer det ut (Insidan, 1). Mio beskrev det enligt följande:

Vi har en liten låda med småleksaker, lite grann som tandläkaren har, som de får välja då innan de går hem. Då får vi en chans också att prata lite med dem, när de står och rotar runt i lådan, så kan vi fråga hur besöket har varit och sådär. (Mio, 2018)

I *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* står det att barnets besök ska följas upp. Enligt handboken behöver uppföljningen inte ske strukturerat, utan personalen kan ställa några frågor utifrån barnets ålder till exempel på vägen ut (Kriminalvården, 2016). Vad som framgår av citatet kan det vara ett sätt att följa upp besöket, ett tillvägagångssätt Mio med kollegor använder i förhållande till barn. Vidare berättade Mio att hen med kollegor har som vana att följa upp besöket på det sättet och även följa barnet ut. Även Lo framför att de efter ett besök brukar följa familjen ut till grinden, prata med barnet och den medföljande vuxen om hur besöket har varit. Att personal i kriminalvården frågar barnet vad de tyckte om besöket möjliggör på så vis att barnet kan vara delaktigt och påverka. Antonovsky framför att meningsfullhet innebär hur en person upplever att livet har en känslomässig mening och hur personen kan vara delaktig

och påverka processer som sker i det dagliga livet (Antonovsky, 2005). Av informanterna var det enbart Mio och Lo som berättade att de följer upp varje besök. Däremot framförde Robyn att de följer upp besök om det hänt något särskilt, till exempel att en orosanmälan har upprättats. Av socialtjänstlagen 14 kapitlet, 1§, framgår att flera yrkesverksamma och myndigheter, bland annat Kriminalvården, har en skyldighet att anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet tror att barn far illa eller får vetskap om det (SFS, 2001:453). Det är upp till var och en av personalen att bedöma vad som är en oro kring ett barn (Svärd, 2016). Flera av informanterna uttryckte någon gång under samtalet, att de har möjlighet att göra en orosanmälan om de misstänker att ett barn far illa.

5.4 Barnombud

Det ska på varje anstalt finnas barnombud, som har i uppgift att tillgodose barnperspektivet och se till att det tillämpas (Björkhagen Turesson, 2009). Av informanterna var fem barnombud och gemensamt för alla barnombud att de berättade att de genomgått en barnombudsutbildning på tre dagar. Mio uttryckte att utbildning om barn gör dem till bättre kriminalvårdare. De som inte var barnombud berättade ändå att de alla har ett eller flera barnombud på anstalten de arbetar på. Dock skiljde sig arbetsuppgifterna för barnombuden sig åt. Robyn framförde att hen tar alla beslut rörande besöks- och telefontillstånd med barn, medan December uttryckte att hens uppgift var att handla in saker till barnen. Att barnombudens uppgifter skiljer sig åt kan förklaras med att barnombudens uppdrag och vad uppdraget innehåller är upp varje anstalt att bestämma, se kriminalvården (Kriminalvården, 2016). Dock framgår det av Kriminalvården att barnombuden inte ska hantera alla ärenden på egen hand, utan vara en vägledning för personal (Kriminalvården, 2016). Det var tydligt att Robyns uppgifter som barnombud skiljde sig från de andra barnombuden. De andra barnombuden uttryckte att det var någon annan som tog beslut om telefon- och besöksstillstånd, medan Robyn berättade att hen var ensam med dessa ärenden gällande barn. Det här går på så vis emot vad som framgår av kriminalvårdens handbok, att barnombud inte ska hantera alla ärenden på egen hand (Kriminalvården, 2016).

Barnombudets uppgift är att arbeta för att personal som möter barn i sitt arbete har ett barnperspektiv (Björkhagen Turesson, 2009). Mio framförde, som enda informant, att hen och två andra kollegor som också är barnombud brukar lyfta barnfrågor på arbetsplatsmöten. Mio lyfte att de på arbetsplatsmöten bland annat har visat en film för att få övrig personal att tänka mer utifrån barnperspektivet i sitt arbete. Det finns en skillnad mellan att förstå barnperspektiv i teorin och att tillämpa det i praktiken (Casas m.fl. 2018). Robyn framförde att de som personal har olika väglednings-dokument och lyfte vikten av att diskutera innehållet för att kunna tillämpa det i praktiken. Björkhagen Turesson framför att personal kan ha svårt att se betydelsen av att den frihetsberövade ska ha kontakt med sitt barn under fängelsetiden (Björkhagen Turesson, 2009). Genom att personal som arbetar på anstalt får vägledning och information från de som gått barnombudsutbildningen kan de dela erfarenheter och lära av varandra som Robyn, Lo och Kim uttryckte det när de pratade om att de brukar träffa andra barnombud. Robyn uttryckte att likasinnade personal kan möjliggöra ett positivt besök för barnet. Att all personal inom kriminalvården arbetar för att barn och förälder ska få en så god kontakt som möjligt med barnet kan göra att ett skydd stärks för barnet. Andershed och Andershed skriver att en god relation mellan barn och förälder utgör en viktig skyddsfaktor för att barn inte ska utveckla ett normbrytande beteende (Andershed & Andershed, 2011).

Enligt Goffman kan yrkesutövare behöva anstränga sig för att inta sin yrkesroll. Av andra kan det snarare upplevas som naturligt och avslappnat, men för yrkesutövare kan det vara slitsamt att finna sig i sin roll (Goffman, 2011). Robyn berättade om sina upplevelser av att hen som barnombud ställs inför utmaningar. Utöver det uttryckte Robyn att det ibland kan vara svårt att förhålla sig till kollegor, då de många gånger inte har samma förståelse för vad arbetet som barnombud innebär. Hen gav exempel på hur kollegor många gånger bollar över barnfrågor till hen direkt. I Barnombudsmannens studie ansåg personal att de bland annat behövde mer resurser för att arbeta med barnrelaterade frågor samt att barnperspektivet borde specificeras i olika dokument och rutiner (Barnombudsmannen, 2004). Robyn framförde att kollegorna som arbetar i gruppen hen arbetar i ska genomgå en barnombudsutbildning, vilket hen anser är bra då det kan leda till att alla i gruppen har samma tänk och kan hjälpas åt i frågor som rör barn. Med koppling till barnombudsmannens studie kan Robyns exempel om att alla ska genomgå en barnombudsutbildning vara en resurs. Det framförs även i studien att det borde vara ett krav på att personal ska ha utbildning om barn som närvarar vid barns besök på anstalt (Barnombudsmannen, 2004). Det här lyfte även Billie, att en utbildning i bemötande med barn hade kunnat vara en utvecklingsmöjlighet för att underlätta besök, särskilt gällande svårigheterna med att hantera barn som är motstridiga inför besök. Även Mio framförde att hen inte hade tackat nej till att få mer utbildning om barn.

5.5 Att bibehålla en kontakt och vikten av att berätta

Det är viktigt att barn och förälder håller kontakten under fängelsetiden (Kriminalvården, 2011). Enligt Clapton och East kan barn som får besöka sin frihetsberövade förälder stärkas genom att de kan se hur föräldern har det och på så sätt lindra negativa tankar och känslor barnet kan ha som är kopplat med separationen (Clapton & East, 2008). Lo berättade att en möjlighet med besök mellan förälder och barn är att de får bibehålla en kontakt. Hen menade att det är viktigt för barnet att träffa sin förälder, trots att föräldern har begått ett brott. Andershed och Andershed skriver att en god relation mellan barn och förälder kan påverka att barnet inte utvecklas normbrytande eller gör det till en lägre grad (Andershed & Andershed, 2011). Likt Lo framförde Charlie att möjligheten med besök är att upprätthålla någon form av kontakt, förälder och barn emellan. En positiv kontakt mellan barn och förälder kan bidra till att bevara eller utveckla kvalitén på föräldraskapet (Shlafer m.fl. 2015).

Robyn framförde att det märktes på en del intagna föräldrar att de behöver sina barn och att de efter besöken ofta är väldigt glada. Mio framförde att många intagna annars brukar ha en hård fasad, men att barns besök gör de frihetsberövade till mer empatiska och trevliga människor. Det här kan kopplas till det Tasca med flera framför, att familjeförhållanden kan ha betydelse för hur den frihetsberövade beter sig under och efter sin vistelse på anstalt (Tasca m.fl. 2016). Individens beteende påverkas av samspelet mellan individen själv och närmiljön. Något som kan påverka en individ på familjenivå kan vara kriminalitet hos föräldrarna (Andershed & Andershed, 2011). Brookes och Baille lyfter exempelvis att barn som har en frihetsberövad förälder löper större risk att själv hamna i kriminalitet senare i livet (Brookes & Baille, 2011). Både Robyn och Mio berättade att föräldern brukar vara glad efter besök av barn. Det här kan bero på att samspelet mellan barn och förälder påverkar föräldern positivt. Robyn pratade även om barnskratt, hur barnskratt i anstaltsmiljön blir förmildrande omständigheter genom att det som annars känns jobbigt och svårt plötsligt känns

lättare. Skrattet är något som uppstår i samspelet mellan barn och förälder. Det här kan bero på att barnet påverkas av sin förälder. Andershed och Andershed skriver att individen påverkas av samspelet med närmiljön (Andershed & Andershed, 2011). December lyfte vikten av en relation mellan barn och förälder, genom att säga att det alltid är bra att upprätthålla en kontakt, men tog tillbaka det och framförde att det inte alltid är det bästa för barnet. Det här framgår också av Barnombudsmannens rapport, att det inte alltid är barnets bästa att besöka sin frihetsberövade förälder (Barnombudsmannen, 2014).

Kriminalvårdens personal har ett ansvar för att barn och frihetsberövade föräldrar ska få information om sin rätt att ha kontakt med varandra (Barnombudsmannen, 2004). Den frihetsberövade ska av kriminalvården uppmuntras och vara ett stöd i att vara ärlig mot sitt barn om frihetsberövandet (Kriminalvården, 2016). Charlie framförde att hen i sitt arbete alltid försöker uppmåna frihetsberövade föräldrar att berätta sanningen för barnet, om att den sitter på anstalt och varför. Charlie uttryckte att många föräldrar hittar på historier för att undvika att berätta. Vidare framförde hen att sanningen ändå kommer fram förr eller senare och att det därför är bättre att föräldern berättar själv än att det kommer från någon annan. I intervjun med Kim återkom hen till vikten av att berätta flera gånger. Kim ansåg att det är viktigt att barn får veta sanningen om var föräldern befinner sig när de sitter i fängelse för att barnet inte ska fantisera. Bland annat lyfte Kim att en del barn tror att deras förälder är död när de inte får veta var föräldern befinner sig. I citatet nedan beskrev Kim en ond cirkel av konsekvenser som bildas om föräldern ljuger för barnet om att den blivit frihetsberövad:

... för har man inte berättat för barnet att man sitter inne har man inte möjlighet att prata om det och med allt vad det innebär. Känslor, man kan inte prata om dem, det är en lögn så du kan inte prata om framtiden heller, vad ni ska göra och planera. Du kan inte prata med personen mer för tillfället. Du är helt låst i din roll liksom. Din lögn. (Kim, 2018)

Att barnet får veta sanningen menar Kim är en förutsättning för att barn och förälder ska kunna ha en fungerande och sund relation. Andershed och Andershed skriver att en god relation mellan barn och förälder utgör en skyddsfaktor för barnet (Andershed & Andershed, 2011). Enligt Antonovsky kan en individ som upplever saker som logiskt och sammanhängande ha en hög känsla av begriplighet. En individ kan också ha lättare för att hantera svåra situationer om hen har resurser för att göra det. Resurserna kan vara både individens egna, men också andras. Att ha resurser för att kunna hantera en situation kan göra att individen upplever en hög känsla av hanterbarhet. Antonovsky skriver även att om en person kan påverka och vara delaktig i olika processer i livet, kan personen känna en högre känsla av meningsfullhet. Antonovsky menar att om en person har en hög känsla av både begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, kan personen också känna en högre känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Genom att frihetsberövade föräldrar berättar för sina barn om sin situation kan barnet, enligt Kim, förstå situationen bättre och uppleva situationen som mer logisk än att barnet fantiserar ihop var föräldern befinner sig. Att föräldern berättar möjliggör också att barnet ska få de resurser som krävs för att klara sin situation av att ha en frihetsberövad förälder. Kim lyfte bland annat att den frihetsberövade föräldern kan vara ett stöd för barnet. Om inte föräldern berättar för barnet kan det inte heller vara delaktig, men genom att barnet får höra sanningen kan barnet vara med och påverka. Kim gav exempel på att barn och förälder kan planera framtiden tillsammans.

5.6 Insidan

Charlie uttryckte vikten av att barn får veta att de inte är ensamma i sin situation. Att presentera och läsa böcker för barn som har frihetsberövade föräldrar som handlar om barn i liknande situation kan möjliggöra att de inte känner sig ensamma i sina upplevelser (Clapton & East, 2008). Ett annat sätt, kan vara det Charlie framförde, möjligheten med kriminalvårdens hemsida Insidan som riktar sig till barn. Charlie berättade att flera av de intagna hen har träffat på anstalten har berättat att de upplever att hemsidan är bra. De intagna har uttryckt att det finns lättillgänglig information, men framför allt har hen fått till sig hur bra det är för barnen att kunna dela med sig av upplevelsen av att ha en frihetsberövad förälder med andra barn. Vidare förklarade Charlie att barn kan chatta med varandra anonymt på hemsidan och att det även finns möjlighet för barn att ställa anonyma frågor via ett frågeformulär. Att barn kan få svar på frågor och chatta med andra i samma situation menar Charlie kan medföra att de får förståelse för sin förälders situation. Antonovsky menar att om en individ får information som den förstår kan även negativa saker uppfattas som begripliga. Vidare skriver Antonovsky att resurser kan göra att en individ klarar av att hantera olika situationer (Antonovsky, 2005). Att barn får ställa frågor via ett anonymt frågeformulär kan både ge dem förklaringar på saker de undrar, samt utgöra en resurs för att barnet ska kunna hantera situationen med att ha en frihetsberövad förälder. Att de kan prata med andra barn i samma situation kan också utgöra en resurs då de förstår att de inte är ensamma. Moe skriver att människan skalar bort sidor den inte vill visa för andra och anpassar sig till situationen och vilka som deltar (Moe, 1995). Lo berättade att personal inom kriminalvården finns för att svara på barns frågor när de kommer på besök. Å andra sidan uttryckte hen att barn är olika och att inte alltid är trygga med att ställa frågor till personalen som de inte känner. En annan förklaring till att barn, som Lo uttryckte det, inte ställer frågor direkt till personalen kan vara att barnet gör en intrycksstyrning. Intrycksstyrning innebär att människan i front-stage bara visar upp de sidor som hen vill framhäva för både sig själv och andra (Moe, 1995). Lo menade att barn kan känna sig tryggare i att ställa sina frågor anonymt via hemsidan Insidan, vilket enligt Lo innebär att barn kan välja att prata med personal eller prata anonymt på hemsidan Insidan.

Kim lyfte till skillnad från Charlie, att Insidan bara är en möjlighet för barn som är tillräckligt gamla för att själv gå in på hemsidan eller har en vuxen i närheten som introducerar den för barnet. Kim uppgav hemsidan som en fantastisk möjlighet för barn, men menar att det är upp till familjen om den används. Kim uttryckte dock att det här inte gör kriminalvårdens arbete med barn oviktigt, utan snarare att det blir ännu viktigare. Andershed och Andershed menar att en nära relation till vuxna är en av de viktigaste faktorerna för att en person ska ha resilience (Andershed & Andershed, 2011). Har en individ enbart enstaka riskfaktorer är risken för att utveckla ett normbrytande beteende inte lika stor (Andershed m.fl. 2018). Det Kim framförde är ett tillfälle då det kan gynna ett barn att ha bra relationer till vuxna, så att någon kan visa hemsidan och vara ett stöd för barnet. Det Kim framförde är ett tillfälle då det kan gynna ett barn att ha bra relationer till vuxna, så att någon kan visa hemsidan och vara ett stöd för barnet. Den vuxne kan göra att barnet har mer resilience och risken för att det ska utveckla ett normbrytande beteende minskas, se Andershed och Andershed (Andershed & Andershed, 2011).

5.7 Föräldragrupper och godnattsagor

Enligt Parkes och Donson har personal inom kriminalvården möjlighet att ge barn och frihetsberövad förälder stöd i att bevara och stärka relationen mellan dem

(Parkes & Donson, 2018). Anstalter ska enligt *Kriminalvårdens handbok: för arbetet med barnperspektivet* erbjuda föräldrastödjande insatser (Kriminalvården, 2016). Alla informanter uttryckte att anstalten de arbetar på har någon form av insatser för att stödja föräldrarna och kontakten till barnen. I vilken utsträckning och utformning varierade. Att insatserna skiljer sig åt beroende på anstalt framkom också i Berman med fleras forskning (Berman m.fl. 2010). Samtliga informanter lyfte möjligheten med att anstalten de arbetar på, på olika sätt erbjuder föräldrastödjande insatser. Billie, liksom flera andra, framförde hur insatserna kan möjliggöra ett bra besök eftersom insatsen kan bidra till att föräldern utvecklas i sitt föräldraskap.

En god relation mellan barn och förälder kan påverka att barnet inte utvecklas normbrytande eller gör det till en lägre grad (Andershed & Andershed, 2011). Föräldrars uppfostringsstil tillhör de dynamiska riskfaktorerna som går att förändra (Andershed & Andershed, 2011). Flera informanter beskrev hur frihetsberövade föräldrar kan utveckla sitt föräldraskap trots att de är frihetsberövade genom föräldragrupper, eftersom det kan gynna relationen mellan barn och förälder. Informant Kim berättade att hen nyligen avslutat en föräldragrupp och att träffarna syftat till att prata om de frihetsberövade föräldrarnas barn för att öka deras förståelse kring barns utveckling och behov. Kims upplevelser av kursen är att deltagarna sett positivt på att dela erfarenheter med andra. Även Lo berättade att hen hållit i föräldragrupper i omgångar. Hen menade att de frihetsberövade föräldrarna kan dela sina erfarenheter med personer som befinner sig i liknande situation. Vidare sade hen att deltagarna kan dela erfarenheterna i en miljö som hen beskriver som mindre tuff jämförelsevis med den miljö som råder på avdelning.

Allt är serverat ungefär. Ska du jobba med dig själv så är det ju här inne liksom, där resurserna finns. Har man det utgångsläget eller det tänket så är det ju en möjlighet, en fantastisk möjlighet när man väl är här och då kan man göra det med barnet. Det är en tanke jag har iallafall. Vissa hoppar på det tåget och tycker det är jättebra. (Kim, 2018)

I citatet ovan framför Kim betydelsen av att föräldrar deltar i denna typ av grupp för att möjliggöra ett gott föräldraskap och en god relation till sitt barn. Kim berättade att hen träffat många frihetsberövade föräldrar, som är livrädda för att öppna upp sig och dela med sig till andra då det är så mycket känslor. Kim framförde att det inte är fel om föräldern väljer att inte öppna sig, men hen förespråkar att man gör det eftersom resurserna som finns kan vara till hjälp.

Enligt handboken för kriminalvårdens arbete om barnperspektivet ska anstalter erbjuda föräldrastödjande insatser som kan vara enskilda eller i grupp. I grupp kan en insats kan vara föräldrautbildning. Kriminalvården ska stödja klienten i att förstå barnets situation och vilka behov barnet har (Kriminalvården, 2016). Hur kriminalvården stödjer de frihetsberövade föräldrarna ser olika ut enligt Robyn. En del frihetsberövade trivs enligt hen med att uttrycka sina känslor i grupp, medan andra vill prata enskilt. Det finns även de som inte väljer att prata om sina känslor alls. Det här kan kopplas till att personer kan tränga bort en del sidor i front-stage, som de inte vill visa för andra (Moe, 1995). Att befinna sig i ett sammanhang där flera personer deltar innebär också en anpassning efter de andra människorna med dess roller (Goffman, 2011). Att en del intagna inte vill prata om sina känslor i grupp kan bero på att de inte vill öppna upp sina känslor för de andra intagna, då de kan befinna sig i front-stage, se Goffman (Goffman, 2011). Kim berättade att de på anstalten hen arbetar på utformar aktiviteter efter

önskemål, i den grad det går utifrån personerna som befinner sig där. Hen uttryckte att alla inte är bekväma med att prata i grupp. Att prata i grupp kan innebära att personen befinner sig i en front-stagemiljö som inte passar alla och en ansträngning att behöva anpassa sig efter andra människor, se Moe och Goffman (Goffman, 2011; Moe, 1995). I enlighet med kriminalvårdens handbok anpassar anstalterna sig genom att det finns insatser, både enskilt och i grupp, se Kriminalvården (Kriminalvården, 2016). Kim uttryckte att föräldragruppen på anstalten hen arbetar på är utformade på flera träffar, vilket syftar till att det ska finnas tid för deltagarna att känna sig bekväma med att öppna sig för varandra. Vidare framförde hen att det är samma deltagare vid varje träff, vilket kan medföra att deltagarna lär känna varandra. Att deltagarna successivt börjar öppna sig kan ha att göra med att de känner sig tryggare i miljön för varje träff som går. Backstagemiljön menar Ritzer och Stepnisky är en miljö där människor kan dra sig tillbaka och inte behöva spela upp en roll (Ritzer & Stepnisky, 2015). Miljön i föräldragruppen kan liknas vid en miljö i front-stage och ett sammanhang man behöver anpassa sig till (Goffman, 2011). När deltagarna blir bekväma kan det istället bli en backstagemiljö där deltagarna kan vara öppna.

Lo framförde att de just nu håller på att utforma en studiecirkel för godnattsagor. Godnattsagor är en typ av föräldrastödjande insats (Kriminalvården, 2016). Lo förklarade att godnattsagor innebär att den intagne läser in en saga på en CD som sedan skickas hem till barnet. Charlie uttryckte att de har godnattsagor och hen lyfte fördelen med att barn kan höra sin förälders röst när det ska sova. Den nya tekniken har däremot enligt Charlie inneburit att många familjer idag inte äger någon CD-spelare och Charlie menar att det inte finns någon annan möjlighet för att spela in i dagsläget. Hen framförde att en frihetsberövad uttryckte att hans barn fick gå ut och lyssna i bilen varje kväll för att höra godnattsaga. Charlie hoppas på att hitta någon lösning för att utforma det på ett bättre sätt för barnens skull. Att barnet behöver gå ut i bilen för att lyssna på sin godnattsaga kan göra att barnet inte upplever begriplighet eftersom det kan kännas ologiskt att inte höra sagan i hemma sängen eller soffan. Att barnet upplever situationen som osammanhängande kan medföra att det känner en lägre känsla av sammanhang, se Antonovsky (Antonovsky, 2005). Barnet kan också känna sig mindre delaktigt med anledning av att de inte kan välja var sagan ska läsas upp. Mindre delaktighet kan enligt Antonovsky leda till en lägre känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Charlie menade, att trots att det finns en svårighet med att barn många gånger saknar CD-spelare ser hen positivt på godnattsagor, då det ger barn en möjlighet att lyssna och höra förälderns röst trots att inte föräldern är fysiskt närvarande. Hen framförde att godnattsagorna är mycket uppskattade från både barn och förälder. Antonovsky uppger att känslan av sammanhang kan öka om människan har resurser att hantera olika situationer (Antonovsky, 2005). Både barn och förälder kan genom godnattsagorna känna närvaro i varandras liv och det kan vara en resurs i form av ett stöd för barnet att hantera sin situation. Charlie framförde att hen tror att om föräldern har spelat in godnattsagor för barnet kan det göra att barnet inte känner att föräldern är främmande vid besök då barnet fått höra förälderns röst. Charlie beskrev att godnattsagor på så vis kan möjliggöra ett gott besök mellan förälder och barn. Det är viktigt att barn och förälder håller kontakten under fängelsetiden (Kriminalvården, 2011). Att variera sättet att hålla kontakt på kan påverka hur relationen med barnet blir (Shlafer m.fl. 2015:8).

6. AVSLUTANDE DISKUSSION

Syftet med uppsatsen var att ta reda på hur ett barnperspektiv ser ut inom kriminalvården när barn kommer på besök. Uppsatsen syftade även till att undersöka vilka möjligheter och svårigheter personal i kriminalvården upplever vid besök mellan barn och frihetsberövad förälder. Hur ett barnperspektiv ser ut inom kriminalvården när barn kommer på besök finns enligt informanterna i bemötande, såväl hur personalen inom kriminalvården bemöter barn som hur miljön är anpassad för barn.

Gemensamt för informanterna var att alla lyfte ett barnperspektiv. De flesta informanterna pratade om bemötandets stora betydelse för besöket, om hur viktigt det är att på olika sätt bemöta barn på barns nivå. En informant beskrev det som en mardröm om barn inte vill komma på besök på grund av rädsla för vilket bemötande de skulle få. Personalens bemötande har avgörande betydelse för hur barn kommer uppleva besöket (Kriminalvården, 2011). Det är viktigt att barn får en positiv bild av anstalt då barns oro för föräldrarnas situation kan reduceras (Barnombudsmannen, 2004). Alla informanter beskrev på olika sätt de försökte underlätta visitationer för barn. Några beskrev hur personal försökte göra det till en lek, medan andra berättade hur en annan vuxen, medföljande eller personal som närvarar kan vara ett stöd. Informanter återkom flera gånger till hur viktigt det är att förklara för barn vad som händer och låta barn vara delaktiga. Enligt artikel 12 i barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör den själv. Åsikten ska tas hänsyn till utifrån barnets mognad och ålder (UNICEF, 2009). Att personal förklarar varje moment för barn och låter barn vara delaktiga kan göra att barn känner mer känsla av sammanhang. Antonovsky menar att om en person upplever informationen den får som begriplig kan personen se situationen som mer förutsägbar. En individ kan känna mer känsla av meningsfullhet om personen är delaktig och kan påverka. Att se en situation som mer förutsägbar och att vara delaktig bidrar till en ökad känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Inför besöket har barn rätt att få information om besöket (Barnombudsmannen, 2004). Samtliga informanter har framfört att de använder sig av en folder för att förbereda barn för besök på anstalt. Foldern kan också göra att besöket känns mer begripligt för barnet.

Det kan finnas ett säkerhetskrav att besökaren måste kroppsvisiteras eller bli visiterad, enligt fängelselagen kapitel 7, 3§ (SFS, 2010:610). Två informanter beskrev på olika sätt en rädsla för att göra en typ av visitation på barn. En annan informant lyfte att de tränar på att visitera barn och uttryckte inte det som en svårighet. Ett intressant resultat av uppsatsen var variationen gällande informanternas upplevelser kring visitationer. Enligt barnombudsmannen behöver personal i kriminalvården ha kunskap om barn och barns reaktioner vid visitationer (Barnombudsmannen, 2004). Tryggheten i att kunna visitera kan ha att göra med att träning sker regelbundet och rädslan kan bero på att träning inte sker i momentet. Samma informant som uttryckte rädsla lyfte förslaget på mer utbildning när det gäller barn och bemötande. Kanske kan utbildning som informanten gav förslag på vara en möjlighet för att reducera oro personal kan uppleva gällande visitationer. Samtliga informanter har gett förslag på olika situationer, där utbildning i bemötande av barn skulle kunna hjälpa dem i sitt arbete. Barnombudsmannens studie framför att det borde vara ett krav på att personal som närvarar vid barns besök på anstalt, ska ha särskild utbildning om barn (Barnombudsmannen, 2004). En slutsats i uppsatsen är att personal har en

vilja att utbilda sig mer inom bemötande med barn. Med anledning av det resultatet bör frågan lyftas hur väl verksamheten arbetar med ett barnperspektiv när alla informanterna efterfrågar mer utbildning i bemötande av barn. Å andra sidan kan det handla om det en informant uttryckte, att det ständigt finns saker att utveckla och att utbildning kan vara ett sätt för personal att utvecklas.

Av Berman med fleras studie framgick att antalet leksaker och i vilket skick de är i varierar beroende på anstalt (Berman m.fl. 2010). Informanterna som deltog beskrev de hade minst ett barnanpassat besöksrum och dem på ett liknande sätt. I Schubert med fleras studie uttrycktes det att det inte fanns aktiviteter på anstalten som lämpade sig för tonåringar (Schubert m.fl. 2016). Flera informanter berättade att de hade saker att göra för barn i olika åldrar. Bara en informant uttryckte att rummet var mer anpassat för yngre barn än äldre. Samtliga informanter berättade att de på olika sätt anpassar miljön för att besöket ska bli så bra som möjligt för barnet genom exempelvis en leksaksvagn eller ett skåp, där barn själva kan välja en leksak att ta med in i besöksrummet. Flera informanter beskrev fördelen med att leksakerna kan flyttas mellan rummen och användas i rum som inte är barnanpassade. Barns möjlighet att välja leksak kan kopplas till det Antonovsky skriver om, meningsfullhet. Att en människa själv får vara delaktig kan leda till att den känner mer meningsfullhet och känslan av sammanhang kan öka (Antonovsky, 2005). Två informanter framförde att barn kan ta med en leksak eller snuttefilt hemifrån. Backstage är en plats där människan kan dra sig tillbaka och vara mer trygg (Moe 1995; Ritzer Stepnisky, 2015). Leksaken eller snuttefilten kan på så vis utgöra en trygghet för barn att komma till en okänd miljö, genom att ha med sig något från backstage som förknippas med att kunna dra sig tillbaka. Resterande informanter framförde att det inte var möjligt att ta med leksaker in på besök utan ansöka måste göras och godkännas innan besöket. Att få ta med en leksak hemifrån kan också utgöra en form av delaktighet vilket kan öka barns känsla av sammanhang, se Antonovsky (Antonovsky, 2005).

Vilka svårigheter personal inom kriminalvården upplever vid besök av barn var bland annat avsked mellan barn och förälder, samt regler och begränsningar som kan påverka barnet. Möjligheterna informanterna upplevde vid besök av barn var bland annat att barn och förälder kan ha kontakt och möjligheten för barn och personal att avbryta ett besök.

I Booker och Lopers studie uttryckte föräldrar svårigheten med att säga farväl till sitt barn efter besök (Booker & Loper m.fl. 2009). Flera informanter lyfte att avskedet mellan barn och förälder på olika sätt var en jobbig upplevelse, då det framkallade starka känslor hos både frihetsberövad förälder, barn och personal. En informant lyfte till exempel känslan av att se ett avsked som smärtar. En av informanterna framförde möjligheten att låta föräldern följa med ut efter besöket och säga adjö. På så vis kan avskedet underlättas då föräldern blir ett stöd åt barnet. Antonovsky skriver att resurser kan hjälpa en individ att hantera olika situationer och att om en person har de resurser som krävs kan individens känsla av sammanhang öka (Antonovsky, 2005). Föräldern kan bli en resurs för barnet som underlättar avskedet. En annan informant berättade att de brukar gå in och förbereda familjen när besöket börjar lida mot sitt slut. Det här för att möjliggöra att besöket avslutas på ett bra sätt och underlättar avskedet. Antonovsky skriver att en person kan uppleva en situation som mer förutsägbar och begriplig om den får information som den uppfattar som logisk. Det här kan i sin tur leda till ökad känsla av sammanhang (Antonovsky, 2005). Att en informant upplevde att

situationen underlättas av att barnet förbereds på att besöket snart är slut kan tyda på att situationen blir mer logisk och begriplig för barnet. Barnets känsla av sammanhang kan öka, se Antonovsky (Antonovsky, 2005).

Flera informanter tog upp hur kriminalvårdens regler och begränsningar påverkar barn på olika sätt och hur det kan utgöra en svårighet för barn vid besöket. Barn som kommer på besök begränsas till exempel av besökstider och säkerhetsrutiner. Flera informanter framförde dock möjligheten att ha besök i en besökslägenhet, där familjen kan leva ett mer familjeliv. Samtidigt som flera informanter lyfte möjligheter med besökslägenhet framförde de också svårigheten för barn och förälder att bli kontrollerade i samband med vistelsen. Besökslägenhet kan liknas vid det Goffman kallar backstage, då det kan vara en plats där familjen kan dra sig tillbaka (Ritzer & Stepnisky, 2015). I det här fallet kommer dock personer från front-stage in i backstage, när personal knackar på för att se hur familjen har det. Ritzer och Stepnisky skriver att det är svårt att veta vad som är front- och backstage om personer från front-stage kommer in i backstage (Ritzer & Stepnisky, 2015). En informant uttryckte att barns reaktioner kan vara olika när personal kommer och knackar på i lägenheten, men att situationen kan underlättas genom att barn får information kring varför saker sker. Antonovsky menar att även negativa stimuli kan ses som begripliga om personen får information och förstår denna (Antonovsky, 2015). Att personal kommer och knackar på i familjelivet kan uppfattas som negativt för barnet då det avbryter barnets umgänge med föräldern. Genom att de förstår varför det här sker kan de förstå sammanhanget de befinner sig i, som omfattas av kriminalvårdens rutiner och regler. Resultatet av uppsatsen visar att personal försöker underlätta de svårigheter de upplever i samband med att barn kommer på besök

Barn får inte tvingas till att besöka en förälder i fängelse (BRIS, 1). Av artikel 12 i barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör den själv och åsikterna ska tas hänsyn till utifrån barnets ålder och mognad (UNICEF, 2009). Ett resultat av uppsatsen visar att alla informanter utom en hade möjlighet att avbryta ett besök både innan och under besöket. Det finns en knapp barnet kan trycka på om barnet under besöket vill få kontakt med kriminalvårdare och kriminalvårdare kommer då in i rummet (Insidan, 1). Denna knapp pratade flera informanter om som möjlighet för barnet under besöket. Två informanter uttryckte svårigheten med att inte små barn når upp till knappen som finns i besöksrum och lägenhet. Resultatet visar därmed att det finns möjlighet att för barn att signalera att de vill avbryta besök, men att denna möjlighet inte finns för mindre barn som inte når upp till knappen. Det här visar på att det är särskilt viktigt att personal möjliggör andra sätt för små barn att kunna få kontakt med personal. Ett sätt kan vara det informanterna framför, att personal med jämna mellanrum kontrollerar besöksrummen och på så vis är lyhörda kring hur barnet mår. Andra möjligheter för att kunna avbryta ett besök som framfördes var att barn kan berätta för medföljande vuxen att det inte vill vara kvar. En informant skiljde sig från de andra genom att hen uttryckte svårigheten med att inte kunna avbryta ett besök. Det innebär att verksamheten enligt hens exempel inte tillgodoser barns rätt att uttrycka sin åsikt och att barn inte får tvingas till besök. Enligt BRIS får inte barn tvingas till att besöka sin förälder i fängelse (BRIS, 1). Enligt artikel 12 barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sin åsikt utifrån ålder och mognad (UNICEF, 2009). Resultatet visar dock att det här tillgodoses på de andra anstalterna, utifrån vad informanterna berättade, då de uttryckt att barns åsikt tas i beaktning och att det alltid går att avbryta ett besök.

Kriminalvården har, enligt Parkes och Donson, möjlighet att ge förälder och barn stöd i att bevara och stärka relationen mellan dem (Parkes & Donson, 2018). Flera informanter framförde hur föräldrastödjande insatser kan möjliggöra ett gott besök och hur barn och förälders relation kan stärkas och utvecklas. Många informanter uppgav möjligheter med att barn besöker sin förälder och lyfte då vikten av att barn och förälder har en kontakt. En god relation mellan barn och förälder kan påverka att barnet inte utvecklas normbrytande eller gör det till en lägre grad (Andershed & Andershed, 2011). En informant framförde att frihetsberövade föräldrar påverkas positivt av att få besök av barn. En annan informant berättade att besök av barn gör de frihetsberövade föräldrarna till mer empatiska och trevliga människor. Enligt Andershed och Andershed påverkas individens beteende av samspelet mellan individen själv och närmiljön (Andershed & Andershed, 2011). Det här kan, utifrån Andershed och Andersheds resonemang, bero på att föräldern påverkas positivt genom att umgås med barn. En annan möjlighet flera informanter lyfte var om barn har en trygg vuxen i sin närhet som kan följa med och vara ett stöd innan, under och efter besöket. Barn kan behöva stöd av en vuxen för att klara en separation från sin förälder och de känslor som uppkommer (BRIS, 2017). De viktigaste faktorerna för resilience är att ha bra relationer till vuxna människor i sin närhet. Med resilience menas att någon som är utsatt för risk ändå utvecklas på ett gynnsamt sätt (Andershed & Andershed, 2011). En av informanterna uppgav att barn inte alltid har ett sådant här stöd från en vuxen, vilket innebär att det inte är en möjlighet för alla barn.

Alla informanter gav förslag på situationer där mer utbildning skulle kunna hjälpa dem i arbetet, dock var det bara en informant som berättade att de lyfte barnfrågor på arbetsplatsmöten. En fråga som väcktes under uppsatsen var vilken utbildning gällande barn som idag finns för personal i kriminalvården. Tre barnombud berättade att barnombud träffas kontinuerligt med syftet att utbyta erfarenheter. Ytterligare en fråga som väcktes var hur träffarna som finns för barnombud idag utformas och om det finns möjlighet för annan personal i kriminalvården att delta vid den här typen av träffar. Enbart en informant lyfte att de tränade på hur de ska göra visitationer på barn. En slutsats av uppsatsen är att utbildning, träffar och praktiska övningar kan göra att personal utvecklas i sitt arbete. Ett första steg kan vara att personal som efterfrågar utbildning om barn lyfter det på exempelvis ett arbetsplatsmöte. Det kan innebära att behovet av mer utbildning kring barn uppmärksammas och att personal tillsammans pratar mer om barnfrågor, delar erfarenheter och vägleder varandra. Sammanfattningsvis kan utbildning och erfarenheter tas med in i arbetet som ett verktyg för att kunna möta barn som kommer i kontakt med verksamheten på bästa sätt och för att svårigheter personal upplever i sitt arbete ska kunna reduceras. Utbildning kan, som en informant uttryckte det, göra personal till bättre kriminalvårdare.

REFERENSLISTA

- Andershed H, Andershed A-K, (2011) *Normbrytande beteende i barndomen – Vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia förlag
- Andershed H, Andershed A-K, Tuvblad C (2018) *Psykologiska och biologiska perspektiv på sociala anpassningsproblem*. I: Meeuwisse A, Swärd H, (Red.) *Perspektiv på sociala problem* (2:a utgåvan). Stockholm: Natur & Kultur
- Antonovsky A, (2005) *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och kultur
- Aspers, P (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 1. uppl., Malmö: Liber
- Aspers, P (2011). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 2. uppl., Malmö: Liber
- Barnombudsmannen, (2004) *Straffa inte barnet! En studie av barnperspektivet inom kriminalvården*. Stockholm: Barnombudsmannen
- Berman A, Steinhoff R, Koivumaa N (2010) *Barn med frihetsberövade föräldrar Resultat från EU-studien COPING1 med fokus på Sverige*. Norrköping: Kriminalvården
- Björkhagen Turesson A, (2009) *Mor i fängelse - Mödrar och barn berättar: En analys av ungdomars resiliensprocess*. Göteborg: Intellecta DocuSys AB
- Booker Loper A, LW Carlson, L Levitt, K Scheffeele (2009) Parenting Stress, Alliance, Child Contact and Adjustment of Imprisoned Mothers and Fathers. *Journal of Offender Rehabilitation*, Vol. 48, s. 483–503
- Bringsrud Fekjear, S (2016) *Att tolka och förstå statistik*. Malmö: Gleerups
- BRIS 1, BRIS ><https://www.bris.se/for-vuxna-om-barn/vanliga-amnen/riskfaktorer-i-familjen/foralder-i-fangelse/> < HTML (2018-11-19)
- BRIS (2017) *Alla barn har rätt att må bra - Hur kan vi se till att det blir så?* Stockholm: BRIS
- Broberg A, Granquist P, Ivarsson T, Mothander PR (2010) *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Finland: Natur och kultur
- Brookes L, Baille D, (2011) Parents in Prison: Justice Literacy and Public Policy. *Justice alerts*, 20, s. 32
- Bryman, A (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder* (2:a uppl.). Stockholm: Liber
- Casas F, González-Carrasco M, Luna X (2018) Children's rights and their subjective well-being from a multinational perspective. *European Journal of Education*, Vol 53, s. 336-350

- Clapton K L, East K K (2008) "Are There Other Kids Like Me?" Children With a Parent in Prison. *Early Childhood Education Journal*, Vol. 36. s. 195-198
- Denscombe, M (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Ekbom T, Björkgren P, Nygren L, Resberg B, (2016) *Människan, brottet, följderna: kriminalitet och kriminalvård i Sverige*. Stockholm: Natur & Kultur. 8.e upplagan
- Enroos R, (2011) Mothers in prison: between the public institution and private family relation. *Child and Family Social Work*, Vol 16, s. 12-21
- Enroos R, (2015) From Invisibility to Protection - Children in Prison with their Parent in Finland. *Children & Society*, Vol. 29. s. 399-409
- Eriksson-Zetterquist U, Ahrne G, (2015) *Intervjuer*. I: Ahrne G, Svensson P, (Red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber
- Fängelselagen, SFS 2010:610
- Goffman, E (2011) *Jaget och maskerna: En studie i vardagslivets dramatik*. Falun: Scandbok. femte upplagan
- Insidan 1, Insidan > <https://insidan.kriminalvarden.se/> < HTML (2018-11-19)
- Jacobsson K, (2016) *Socialhögskolan rekommenderar: Råd och anvisningar för uppsatsarbete*. Lund: Socialhögskolan vid Lunds universitet.
- Johansson, A (2005) *Narrativ analys i praktiken*. I: Johansson, A (2005) *Narrativ teori och metod* Lund Studentlitteratur
- Kriminalvården 1, Kriminalvården ><https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/kriminalvardens-uppdrag/>< HTML (2018-11-14)
- Kriminalvården 2, Kriminalvården ><https://www.kriminalvarden.se/behandling-och-varld/>< HTML (2018-11-14)
- Kriminalvården, (2011) Kriminalvården ><https://www.kriminalvarden.se/globalassets/publikationer/trycksaker/kvs-0166-barnbesok-1.pdf>< HTML (2018-11-14)
- Kriminalvården, (2016) *Kriminalvårdens handbok - för arbetet med barnperspektivet (2016:4)*. Kriminalvården
- Kriminalvården, (2018-02-01) Arbetsordning för kriminalvården >https://www.kriminalvarden.se/globalassets/om_oss/styrdokument/arbetsordning-for-kriminalvarden-inkl-bilagor-180201.pdf< PDF (2018-11-14)
- Kriminalvården 3, Kriminalvården <https://www.kriminalvarden.se/for-familj-och-vanner/besok/> (2018-11-19)

Kriminalvården 4, Kriminalvården <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/> (2018-12-15)

Moe, S (1995) *Sociologisk teori*. Lund: Studentlitteratur.

Parkes A, Donson F (2018) Developing a Child's Right to Effective Contact with a Father in Prison - An Irish Perspective. *Child Care in Practice*, Vol. 24:2, s. 148-163

Schubert EC, Duininckb M, Schlaferc RJ, (2016) Visiting Mom: A pilot evaluation of a prison-based visiting serving incarcerated mothers and their minor children. *Journal of Offender Rehabilitation*, Vol. 55, s. 213-234

Schlafer RJ, Booker Loper A, Schillmoeller L, (2015) *Introduction and Literature Review: Is Parent-Child Contact During Parental In Incarceration Beneficial? I: Poehlmann-Tynan J, (Eds) Children's Contact with Incarcerated Parents: Implications for Policy and Intervention*. Schweiz: Springer

Socialtjänstlagen SFS, 2001:453

Svensson P, Ahrne G, (2015) *Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt*. I: Ahrne G, Svensson P, (Red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

SVT, (2016-10-07) SVT ><https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/sa-ska-barn-med-foraldrar-i-fangelse-ma-battre>< HTML (2018-11-14)

Swärd S, (2016) *Barnkonventionen i praktisk tillämpning: handbok för socialtjänsten*. Stockholm: Wolters Kluwer

Ritzer, G, Stepnisky J (2015) *Sociologisk teori*. Malmö: Liber AB.

Ronay K, (2011) The visit: observing children's experience of visiting a relative in prison. *Infant Observation - International Journal of Infant Observation and Its Applications*, Vol. 14:2, s. 191-202

Parkes A, Donson F (2018) Developing a Child's Right to Effective Contact with a Father in Prison - An Irish Perspective. *Child Care in Practice*, Vol. 24:2, s. 148-163

Tasca M, Mulvey P, Rodriguez N (2016) Families coming together in prison: An examination of visitation encounters. *Punishment and Society*, Vol. 18, s. 459-478

UNICEF, (2009) *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Unicef Sverige

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningsed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga 1

Hej!

Vi är två studenter från Malmö Universitet som läser termin sex på Socionomprogrammet. Vi skriver nu vårt examensarbete där vi undersöker hur personal i kriminalvården arbetar med barn som kommer på besök till anstalten. Vi skulle vara mycket tacksamma om ni kan hjälpa oss att komma i kontakt med chefen på anstalten, då vi skulle vilja intervjua personal inom verksamheten.

Vi önskar att intervjua barnombud, kriminalvårdare, klienthandläggare och kriminalvårdsinspektör. Intervjun kommer ske via telefon och beräknas ta 30-45 minuter. Personens namn och arbetsplats kommer vara anonym i arbetet. Deltagandet är frivilligt och kan när som helst avbrytas. Uppgifterna som lämnas syftar till att användas i examensarbetet.

Då vi har begränsat med tid till vårt examensarbete önskar vi återkoppling så snart som möjligt. Vi skulle vara mycket tacksamma om ni kan hjälpa oss att komma i kontakt med chefen på er anstalt för ett godkännande, och därefter med personer som vill ställa upp på en intervju.

Med vänliga hälsningar,
Stina Olander
Ellinor Nielsen

Bilaga 2

Intervjuguide

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat inom kriminalvården?

Vad upplever du är givande med ditt arbete?

Vad kan vara utmanande med ditt arbete?

När är barn välkomna på besök och hur går det till? (Eventuell följdfråga: Hur förbereder ni er? Vem gör bedömningarna och hur går det till?)

Hur ser ett besöksrum ut? (Eventuellt följdfråga: Hur upplever du att besöksrummen är barnanpassade?)

Vilka säkerhetsrutiner finns vid besök?

Vad får besökaren ha med sig?

Vad finns det för besökstider?

Finns det någon anledning till att förlänga ett besök?

Vilka visitationsformer används och är tillåtna för barn?

Hur ser er kontakt ut med barnet innan den träffar sin förälder?

Vem får träffa barn av personalen? (Eventuell följdfråga: Barnombud? Kontaktman?)

Vilka svårigheter upplever du att det kan finns när barn kommer på besök?

Vilka möjligheter upplever du att det kan finnas när barn kommer på besök?

Hur går ni tillväga om barnet innan och under besöket inte vill träffa sin förälder? (Eventuell följdfråga: Eller inte känner sig bekväm och vill komma ut?)

Vad är ett barnombud? (Eventuell följdfråga: Vad har de för arbetsuppgifter?)

När du utbildade dig, hur pratade man om bemötande av barn på utbildningen?

Upplever du att du har verktyg och kunskap för att möta barn vars föräldrar är frihetsberövade?

Tycker du att du på din arbetsplats få vägledning i hur du ska bemöta barn som kommer på besök? (Eventuell följdfråga: Upplever du att det finns utrymme för att diskutera det här på arbetsträffar, temadagar med mera?)

Hur arbetar du för att förälder och barn ska ha en god kontakt?

Vad tror du behöver utvecklas inom verksamheten när det handlar om barn som kommer i kontakt med kriminalvården för att besöka sin frihetsberövade förälder?

Vad anser du fungerar bra i mötet mellan barn och kriminalvården när barn som har frihetsberövade föräldrar kommer på besök?

Är det något annat du tänker på som du vill lägga till?

Går det bra om vi kontaktar dig ifall det uppstår några frågetecken?